БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ЁШ ЛЕНИНЧИ

Газета 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган

1990 йил 26 октябрь Жума
№ 205 (13.641).
Баҳоси 3 тийин.

• ЎЗБЕКИСТОН ЛКЁИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ БОШ НАШРИ •

«Ҳосил—90»

Бугун Ўзбекистон пахтакорларининг шодлиги чексиз: улар беш миллион тонналик пахта хирмони уйдилар.

Бу йилнинг қулай об-ҳаво шароитлари муваффақиятнинг энг муҳим шартларидан бири бўлди, албатта. Лекин эришилган зафарни фақат шу билангина изоҳлаш нотўғри бўлур эди.

Энг муҳими, қишлоқдаги вазият сифат жиҳатдан ўзгарди. Деҳқонлар узоқ йиллар мобайнида биринчи марта ўзлари ҳақида ғамхўрлик қилинаётганини ҳис этдилар. Томорқа ерлари ва якка тартибда уй-жой қуриш учун қўшимча ер ажратиш тўғрисида жумҳурият Президентининг Фармонлари чиқарилди ва амалга оширилмоқда, қишлоқлар газлаштирилмоқда ва водопровод суви билан таъминланмоқда, деҳқонларнинг чорвасига озуқа берилмоқда, пахтадан бўшатиб олинган ерларга озиқ-овқат экинлари экилмоқда.

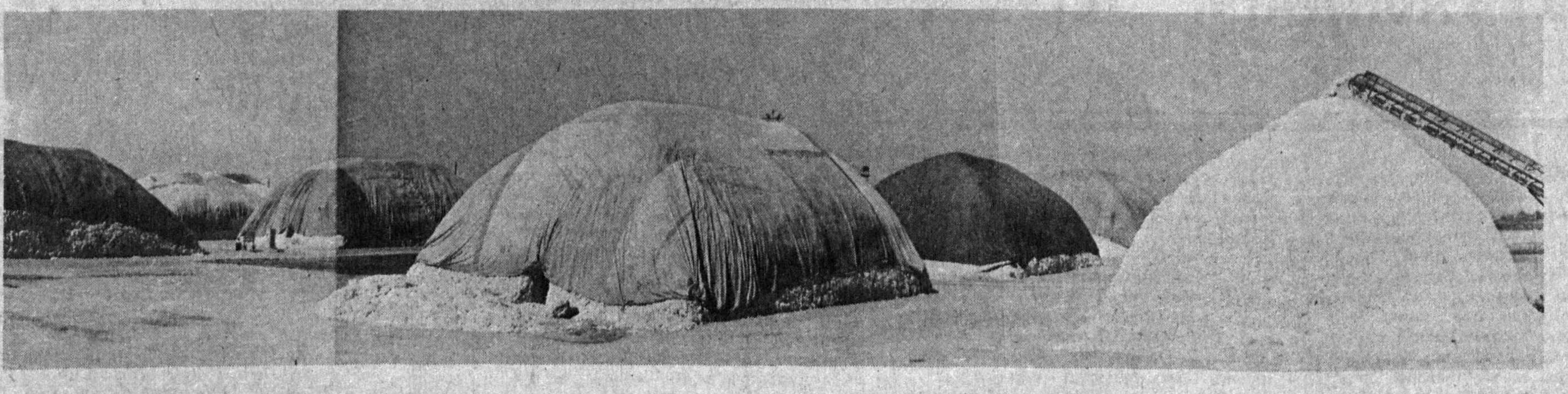
Жумҳурият халқ хўжалигининг энг муҳим тармоғи — пахтачиликдаги аҳвол ҳам яхшиланмоқда. Оила пудрати, ижара, ширкатлар эгасизлик ва текисчиликка барҳам берди, пахтакорни ўз меҳнати, ўз ерининг эгасига айлантирди.

Ишнинг янги иқтисодий шакллари ҳар бир кишига қўлдан келганча пул топиш имконини берди.

Пахта териш машиналари учун ҳам кенг имконият очилди. Хусусан механизаторлар терим қаҳрамонлари бўлдилар.

«90 йил «оқ олтин» мавсуми» фақат хўжалик мустақиллиги, оммавий ташаббускорлиги ва фаоллиги арзон ва сифатли юқори «оқ олтин» ҳосил етиштириш имконини беришини яна бир бор тасдиқлади.

СУРАТЛАРДА: жумҳуриятимизнинг «оқ олтин» хирмонлари (пастдаги сурат); Бухоро ноҳиясидаги «Фирқа XXVII съезди» жамоа хўжалигининг илғор теримчиси Амина Хаётова. У мавсум бошидан буён 10 тоннадан ошиқ хирмон уйди.

Суратчилар: Е. БОТИРОВ, Ҳ. ҚУРБОНОВ.

Мавзуга қайтиб

Хорижга... ишлаш ва ўқиш учун

Ўзбекистон ахборот агентлигининг жумҳурият рўзномаларида ана шундай сарлавҳа остида эълон қилинган мақоласи муштарийларда катта қизиқиш уйғотди. Мақолада истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватловчи Улуғбек номли жамғарма билан ёш олимлар ва мутахассислар уюшмаси хорижий мамлакатларнинг дорилфунунлари ҳамда илмий марказларида ўқиш ва иш ўрганиш учун гуруҳлар туза бошлаганлиги айтилган эди. Муштарийларнинг истакларини ҳисобга олган ЎзТАГ мухбири Л. Струнникова Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши илмий, инженер ва бошқарув ходимлари фаолиятини мувофиқлаштириш ҳамда уларни тайёрлаш комиссиясининг Бош мутахассиси З. З. ИСРОИЛОВдан шу ҳақда батафсилроқ гапириб беришни илтимос қилди.

— Зоҳид Зокирович, хорижий мамлакатларда ўқиш ва иш ўрганишни ташкил этишдан кўзланган мақсад нима?

— Ўзбекистонда, жумҳуриятимизда бошланган ўзгартишлар муваффақиятини таъминлаш учун илмий, инженер ва бошқарув ходимларини ўз касблари бўйича тайёрлаш юзасидан миллий дастур ишлаб чиқилмоқда. Бунинг учун иккита ташкилот тузилди. Уларнинг бири олимлар, таниқли фан ва маданият арбобларининг ташаббуси асосида тузилган жамоат ташкилоти бўлиб, бу истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватловчи Улуғбек номидаги жамғармадир. Иккинчиси — ҳукумат комиссияси бўлиб, унга 40 га яқин фан, маданият арбоблари, вазирликлар ва идораларнинг раҳбарлари аъзо бўлиб киришган.

Дастурда фан, техника, ишлаб чиқариш ва бошқарувни ташкил этиш соҳасида тўпланган жаҳон тажрибасини ўзлаштиришга ва ундан амалда фойдаланишга ёшларни жалб этиш кўзда тутилади. Валютамиз камлиги сабабли қобилиятли ёшларни халқаро ташкилотлар йўли билан, ғарб жамғармалари ва мутасаддилари орқали қўллаб-қувватлаш имкониятини қидира бошладик. Уларнинг бири «АЙРЕКС» (Халқаро тадқиқотлар ва жаҳон алмашувлари кенгаши) истиқболли ёшларнинг Америка Қўшма Штатларидаги дорилфунунлар, коллежлар, тижорат мактабларига киришларида ёрдам беради. Инглиз тилини яхши билиш асосий талабларнинг бири сифатида ёшлар олдига қўйилган.

Биз «АЙРЕКС»нинг Москвадаги шўъбаси билан уларнинг вакиллари дарс ўтишлари, маслаҳатлар беришлари хусусида келишиб олдик. Шу дарслар чоғида Америка Қўшма Штатларининг илмий марказларида ўқиш ва иш ўрганиш учун даъвогарлар аниқланади. Шундан сўнг номзодлар инглиз тилидан дастлабки имтиҳонларни топширадилар, махсус система асосида текширишдан ўтадилар.

— Ғарб мамлакатларига ўқиш ёки иш ўрганиш учун юбориладиган гуруҳлар ташкил этилаётганида қандай касб намояндаларига афзаллик бериладиi?

— Биринчидан, қишлоқ хўжалиги мутахассислари, айниқса пахта комплекси, озиқ-овқат маҳсулотларини етиштирувчи ходимларга, иккинчидан, ҳозирги кунда жумҳуриятимизда жуда ҳам етишмай турган информатика соҳасидаги мутахассисларга катта аҳамият берилади.

Бошқа кўплаб асосий йўналишлар бўйича мутахассисларни тўла-тўкис тайёрлаш йўлини ўтказишга ҳам ҳаракат қилаяпмиз. Миллий кадрларни тайёрлашга алоҳида эътибор берилади. Ҳозир инглиз тили жадал ўргатилаётган мактабларнинг бирида ёш иқтисодчилар гуруҳи шуғулланмоқда. Биз кейинчалик уларни хорижий мамлакатларга маркетинг, менежмент, банк ишлари мактабларига юборамиз. Уларга барча [illegible] кишилар қўшилишиб ўқишлари мумкин.

Қайси соҳаларни ривожлантириш ва қандай мутахассислар тайёрлаш масаласи — жуда муҳим масала. Чунки мутахассислар жумҳуриятимизга [illegible] зарур ва жаҳон бозорида [illegible] тилиши мумкин бўлган маҳсулот ишлаб чиқаришни таъминлашлари керак. Дастур ёшларимизни жаҳондаги энг яхши дорилфунунлар ва тижорат мактабларида таълим олишлари мумкинлигига ишонтириши керак.

— Демак, энди ҳамма нарса ёшларнинг қобилияти ва билимига боғлиқ экан-да!

— Ҳа, бироқ, ҳар бир даъвогар синовдан ўтишнинг халқаро системаси тўғрисида тасаввурга эга бўлиши керак. Буни хорижга бориш учун ўзига хос рухсатнома дейиш ҳам мумкин. Кўпгина мамлакатларда ЭҲМ ёрдамида синовдан ўтказиш ёшларни олий ўқув юртларига танлаб олишнинг асосий омили ҳисобланади. Масалан, Америка Қўшма Штатларида мактабларни битирган барча ёшлар шундай синов топширадилар ва унинг натижаларига асосан коллежлар ҳамда дорилфунунларга қабул қилинадилар. Америка олий ўқув юртларидаги хорижий талабалар махсус марказларда ана шундай синовдан ўтишаётганида, мазкур ўқув юртлари уларга молиявий ёрдам беради.

Бизнинг барча даъвогарлар ҳам ана шу усулдаги синовдан ўтиши керак бўлади. Улар жами тўрт йўналишда — инглиз тили, ўз касбининг билимдонлиги юзасидан, тижорат мактабида таълим олиш ва энг сўнггиси мактаб ўқувчилари учун мўлжалланган синовдир. Бунинг учун валюта билан ҳақ тўлаш керак, у қимматга тушади. Шу сабабдан ноябрь ойида «АЙРЕКС» вакили Тошкентга келган вақтда дастлабки имтиҳонни топширган кишиларнинг ана шундай синовга қўйиладилар. «АЙРЕКС» вакили барча даъвогарларни синовнинг тўлага хос хусусияти, мавзуи ва намуналари билан таништирадилар ва ҳамда инглиз тилидан имтиҳон олади.

Бунинг учун эса, аввал хабар қилинганидек, дарслар ва имтиҳонда қатнашишни хоҳловчи барча кишилар Улуғбек жамғармасининг Тошкент уй-жой-ижтимоий банкидаги 004700008 ҳисоб дафтарчасига маълум бир сўм пул ўтказишлари зарур. Код—73427 (муддати узайтирилган) ана шу пулни тўлаганлик ҳақидаги ҳужжатни ўзингизнинг аниқ турар жойингиз ва телефонингизни кўрсатиб, ёш олимлар ва мутахассислар уюшмасига қуйидаги манзилга юборишингиз керак: **700029, Тошкент, Парадлар хиёбони 5-уй**, телефон 39-41-84. Бадал тўлаган ёшлар дарс ва имтиҳон ўтказиладиган жой ҳамда унинг вақти кўрсатилган таклифнома оладилар.

ПРЕЗИДЕНТ КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

24 октябрь куни Ўзбекистон ССЖ Президент Кенгашининг навбатдаги мажлиси бўлди.

Бозор иқтисодиётига ўтишга тайёргарлик тўғрисидаги масала кенгаш мажлисининг диққат марказида бўлди. Президент Кенгашининг аъзоси, Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгашининг Раиси Ш. Р. Мирсаидов шу ҳақда ахборот берди.

Ҳозирги вақтда хўжалик юритишнинг бозор шароитига ўтишда ўз стратегиямиз ва тактикамизни танлаш муҳимдир, деб таъкидланди кенгаш аъзоларининг нутқларида. Айни пайтда жумҳурият аҳолиси ва энг аввало кам таъминланган табақалар, кўп болали оилалар, пенсионерлар, ногиронлар, талабалар ва ўқувчиларнинг ижтимоий ҳимояланишини таъминлаш учун барча чораларни кўриш лозим.

Жумҳурият бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтилишига амал қилиши таъкидланди. Бунда марказ ва бошқа жумҳуриятлар билан ўз муносабатларини қайта кўриб чиқиши, мавжуд ресурслардан, иқтисодий омиллардан самаралироқ фойдаланиши, хўжаликни бошқаришнинг маъмурий-буйруқбозлик усулларидан воз кечиши зарур. Мажлисда тилга олинган бошқа муҳим муаммолар орасида инвестиция, нарх белгилашнинг янги шаклларини ишлаб чиқиш, жаҳон бозорига чиқиш ва шу сингарилар айтиб ўтилди.

Тақдим этилган дастурга оид ишни давом эттиришни ҳукуматга топшириш таклиф этилди. Президент Кенгашининг барча аъзолари дастурни узил-кесил ишлаб чиқиш ва такомиллаштиришда иштирок этадилар.

Президент Кенгашининг аъзоси, Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши Раисининг ўринбосари, жумҳурият Давлат план қўмитасининг раиси Б. С. Ҳамидов ўз нутқини жумҳурият пахта комплекси муаммоларига бағишлади. Фидокорона меҳнат, иқтисодий омиллардан фойдаланилганлик туфайли пахтакорлар бу йил улкан муваффақиятга эришдилар. Пахта яккаҳокимлигига барҳам бериш учун ҳозирнинг ўзидаёқ кўпгина ишлар қилинди. Бу йил пахта экиш учун ерларнинг 65 фоизи ажратилди. Келгуси йилда пахтазорлар майдони 61 фоизгача қисқартирилади. Бунда ҳар гектар ер ҳосилдорлигини ошириш, селекция ва уруғчилик масалаларига, меҳнатни ташкил этишни такомиллаштиришга кўпроқ эътибор бериш муҳимлиги таъкидланди. Айни моддий омиллар самарали ишлашга кўмаклашади.

Пахта Ўзбекистоннинг асосий бойликларидан бири, юқори рентабелли валюта маҳсулотидир. Пахтанинг афзалликлари шак-шубҳасиздир. Мутахассисларнинг ҳисоб-китоблари ғўза сабзавот ва мева экинларига қараганда қарийб икки баравар кам сув талаб қилишини кўрсатмоқда.

Мажлисда Ўзбекистон ССЖ Президент Кенгаши тўғрисидаги Низом ва унинг фаолият режаси ҳам кўриб чиқилди. Жумладан, Оролбўйини экологик ҳалокатдан муҳофаза этиш муаммоларини, оммавий ахборот воситаларининг иши ва бошқа масалаларни муҳокама қилиш таклиф этилди.

Халқ манфаатлари, унинг турмуш шароитларини яхшилаш — Президент Кенгашининг аъзолари амал қилиши зарур бўлган энг асосий масаладир, деб таъкидлади мажлисда жумҳурият Президенти И. А. Каримов.

(ЎзТАГ).

ТИЛ БАЙРАМИ— ЭЛ БАЙРАМИ

Ўзбек тилига давлат тили мақоми берилганига бир йил тўлиши муносабати билан Тошкент тиббиёт-педиатрия олий билимгоҳида катта байрам тантаналари бўлиб ўтди. Билимгоҳ ректори, профессор А. С. Сулаймонов ўзбек тили ҳақидаги Қонунни амалга ошириш борасида қилинаётган ишлар билан тўпланганларни таништирди ва жумҳуриятимиздаги тиббиёт билимгоҳлари орасида биринчи бўлиб бу даргоҳда ўзбек тили ва адабиёти кафедраси иш бошлаганлигини таъкидлади.

Байрам тантаналарига меҳмон бўлиб келган Ўзбекистон халқ шоири, ССЖИ халқ депутати Абдулла Орипов, Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги Ш. Шоабдураҳмонов, академия мухбир аъзолари Бўри Аҳмедов, Қўчқор Хонназаров ва бошқалар ўзбек тилининг гўзал ва нафислиги, унинг қадрини янада кўтариш ҳақида сўз юритдилар.

Н. ОЧИЛОВ.

УН ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ОЛИЙ КЕНГАШИ УЧИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг учинчи сессияси 1990 йил 29 октябрь соат 10 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси мажлислар залида очилади.

Ўзаро фойдали алоқалар

«Андижонсайёҳ» саёҳат-томоша ишлаб чиқариш бирлашмаси билан Польшанинг «Интертур» фирмаси ўртасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида шартнома имзоланди. Узоқ муддатли шартнома тузиш учун Польша фирмасининг бош директори Анджей Туженецский бошчилигида шу фирманинг делегацияси Андижонга келди.

Шартномада сайёҳатни ривожлантириш ҳамда биргаликдаги тижорат фаолиятини йўлга қўйишда ҳамкорлик қилиш кўзда тутилган. «Андижонсайёҳ» билан «Интертур» бир-бирларининг мамлакатларига, сайёҳлар гуруҳларини мунтазам равишда юбориб туриш тўғрисида шартлашиб олди.

Ўз навбатида «Андижонсайёҳ» Ўзбекистоннинг тарихий шаҳарлари бўйлаб сайр-томошалар уюштиради. Бу алоқалар валютасиз асосда ҳамда жумҳурият ва иттифоқ воситачилари иштирокисиз амалга оширилади.

Шартнома «Андижонсайёҳ» билан «Интертур»нинг савдо алоқаларини ташкил қилиши, саноат ва озиқ-овқат молларини айирбошлаши учун яна бир имконият очди. Имзоланган шартномада маҳсулот турлари санаб ўтилган.

(ЎзТАГ мухбири).

МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ МАНФААТЛАРИ ЙЎЛИДА

ССЖИ КАСАБА УЮШМАЛАРИНИНГ XIX СЪЕЗДИДА

24 октябрь куни Кремль Съездлар саройида касаба уюшмалари анжумани ўз ишини давом эттирди. Делегатлар махсус гуруҳ ташкил этишга қарор қилдилар, бу гуруҳ касаба уюшмаларининг ҳуқуқлари тўғрисидаги қонун лойиҳасини парламентда кўриб чиқишни тезлаштириш тўғрисида ССЖИ Олий Кенгашига таклиф киритади.

ССЖИ Вазирлар Кенгашининг Раиси Н. И. Рижковга сўз берилади. Съезд иши мамлакатимизда ҳам, меҳнаткашларнинг энг оммавий жамоатчилик ҳаракати — касаба уюшмаларида ҳам жуда ўткир сиёсий ва иқтисодий жараёнлар рўй бераётганини ёрқин акс эттиради, деди у. Касаба уюшмалари расман, сўздагина эмас, моҳият эътибори билан меҳнаткашларнинг ижтимоий-меҳнат манфаатларини чинакам ифодалайдиган ва уни ҳимоя қиладиган ташкилот бўлишни хоҳламоқда. Уларнинг бу интилишларини биз тўла қўллаб-қувватлаймиз, чунки бозорга ўтишдек ниҳоятда мураккаб даврда жипслашиш айниқса муҳимдир.

Бу ўринда ҳукуматнинг фикри шундан иборатки, касаба уюшмаларининг ҳуқуқлари тўғрисидаги қонун шунчаки керак эмас, балки ҳаётий заруратдир. Яқин кунларда ушбу қонунга доир эҳтимол тутилган қўшимча таклифларни муҳокама қилиб, уларни ССЖИ Олий Кенгашига киритиш керак. Мамлакат ҳукумати меҳнаткашларнинг энг оммавий ташкилоти барча аъзоларини умумий фаровонлик йўлида бир ёқадан бош чиқариб амалий ишлашга чақиради, деди у.

Делегатлар муҳокамадан сўнг касаба уюшмалари XIX съездининг ССЖИ Олий Кенгашига Мурожаатномасини қабул қилдилар. Ҳужжатда парламентнинг касаба уюшмалари ҳамда уларнинг ҳуқуқлари тўғрисидаги қонунни кўриб чиқиш ва қабул қилишга нисбатан тутган йўли муносабати билан норозилик билдирилади. Делегатларнинг фикрича, бундай қонун ҳозир жуда зарур. Айниқса унга бугунги кунда, бозор иқтисодиётига ўтиш даврида эга бўлиш муҳимдир. Қонун меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиши, касаба уюшмаларининг, айниқса корхоналардаги фаолиятига ҳуқуқий кафолат берилишини таъминлаши лозим.

Съезд бир қанча делегатларнинг таклифига асосан ССЖИ Президентидан касаба уюшмалари ва уларнинг ҳуқуқлари тўғрисидаги қонунни, шунингдек жамоа шартномаси тўғрисидаги қонунни биринчи галда кўриб чиқиш тўғрисидаги талаб билан мамлакат Олий Кенгашига мурожаат этишни ҳамда бу қонунларни съезд иши тугагунича биринчи муҳокамада кўриб чиқишни илтимос қилиб, мурожаат этиш хусусида қарор қабул қилди.

Съездда касаба уюшмалари анжумани делегатларнинг илтимосига мувофиқ М. С. Горбачев нутқ сўзлади.

Мунозара куннинг иккинчи ярмида давом эттирилди. 25 октябрь куни съезд делегатлари унинг шўъбаларида ишлайдилар.

Шу сонга хабар

Гўзаллик ёнимизда

Жумҳурият бўйлаб сафарлар ССЖИ Рассомлар уюшмасининг аъзоси Исфандиёр Ҳайдаровни «Қадрдон ўлкага муҳаббат билан» ранг-тасвир туркумини яратишга илҳомлантирди. Бу асарлар туркуми Тошкентдаги болалар бадиий ижодиёти марказида очилган кўргазмадан жой олди.

— Мен ўзимнинг дастлабки кўргазмам айни шу ердан жой олганлигидан хурсандман, — дейди асарлар муаллифи. — Зеро, ёшлар — энг самимий, ҳис-туйғуларга бой ва энг ҳалол томошабин эканлигига ишончим комил. Болаларнинг фикрлари ҳам, менинг асарларим уларнинг ҳис-туйғуларига қанчалик таъсир этиши ҳам мен учун ниҳоятда муҳимдир.

Мусаввир Хумсон, Бурчмулла, Бўстонлиқ, Сурхон водийси, қадрдон Самарқанд ўлкаси манзараларини катта меҳр билан яратди. Унинг бир қанча ишлари ўзбек маданияти ва санъати арбобларига бағишланган. Исфандиёр Ҳайдаров — жумҳурият халқ рассоми Неъмат Қўзибоевнинг шогирди. Ёшлигига қарамай, у рассомлик санъатида ўз услубини топишга муваффақ бўлди. У ўз ижодига Ўзбекистон ранг-тасвир мактабининг асосчиларидан бири бўлган Павел Беньковнинг услуби ҳам катта таъсир кўрсатганлигини инкор этмайди. Ҳайдаровнинг ўзи ушбу мўйқалам устасининг номи билан аталувчи рассомлик билим юртини, кейинроқ театр ва рассомлик санъати илмгоҳини тамомлаган.

Компьютер бошқаради

ЎРТА ОСИЁДАГИ йирик нурхоналардан бири — Янги Ангрен ГРЭСида электр қуввати ҳосил қилишнинг мураккаб ва кўп босқичли жараёнини, узеллар ва блокларнинг аниқ ишлашини назорат қилиш компьютер зиммасига юклатилмоқда. Бунинг учун Америкада ишлаб чиқарилган компьютерлар бу ерда ўрнатилмоқда.

Ишлаб чиқаришни тайёрлаш бўлимида, қувват блоклари жойлашган машина залларида, марказий ҳисобхона ва кадрлар бўлимида компьютерлар ўрнатиб бўлинди. Ягона программага бирлаштирилган «ақлли машиналар» энергетикларга турли ускуналарнинг ҳолатидан тортиб вахтани қабул қилишга тайёр турган сменада ишлайдиганларнинг сонигача хилма-хил ахборотни дарҳол маълум қила олади.

Табиийки, компьютерларни ва улар учун программаларни харид қилиш қимматга тушади. Лекин замонавий техника станция ишининг пухталигини анча оширишга ёрдам беради. Қишқировли кунлар бошланиб, электр қуввати кўп талаб қилинадиган мавсумда бунинг аҳамияти, айниқса, каттадир.

(ЎзТАГ).

Намойиш бўладими?

7 ноябрь куни Қизил майдонда намойиш бўладими, Москва Кенгаши раҳбариятининг унга нисбатан салбий муносабати ҳали ҳам ўша-ўшами?

— Одамлар бугунги кунда Октябрнинг аҳамиятини турлича баҳолаётганликлари сир эмас, — дейди Москва Кенгаши раиси ҳузуридаги бўлим мудири В. Боксер. — Эҳтирослар шу қадар авжига миндики, Москва ва Ленинграднинг ҳокимлари, турмушнинг паст-баландлигини билган кишилар шу куни намойишлардан тийилиб туришни ва уни шаҳарларни тартибга солиш, қишга тайёргарлик кўришга бағишлашни таклиф этдилар. Лекин КПСС Москва шаҳар қўмитаси яна олти ташкилот билан биргаликда намойишни ўтказиш тўғрисида ариза берди ва у намойишда юз мингга яқин киши қатнашишини мўлжаллаб, фаол ҳозирлик кўрмоқда.

Камида икки ташаббускор гуруҳдан муқобил аризалар ҳам бор. Уларнинг бири Зеленоград шаҳридан ССЖИ ҳамда РСФСЖ халқ депутатларидан тушган бўлиб, афсуски, бу аризада шу вақтнинг ўзи ва ўша жойда намойиш ўтказиш назарда тутилади. Бу, менинг фикримча, номақбулдир, афтидан музокаралар ўтказишга тўғри келади. Иккинчи аризага Москва сайловчилар бирлашмасининг бир қанча вакиллари имзо чекишган, лекин у ҳозирча Москва сайловчилар бирлашмаси раҳбарияти томонидан муҳокама қилинмаган бўлса-да, шаҳар қўмитаси тадбирига муқобил равишда намойиш ўтказилишини назарда тутади. Лекин бу намойиш бошқа вақтда ва бошқа ерда бўлади. Менимча, бу анча мақсадга мувофиқ тадбир бўлиб, эҳтимол тутилган можароларнинг олдини олишга имкон беради. Шахсан мен шу куни умуман ҳеч нарса бўлмаслигини афзал кўрардим.

Москва шаҳар Кенгаши раёсати тушган барча аризаларни яқин вақт ичида албатта кўриб чиқади, чунки одамлар қандай қарор қабул қилганимиз тўғрисида камида бир ҳафта олдин билишлари керак.

— Бундай вазият парадга халақит бермайдими?

— Бизни талабаларнинг қандайдир гуруҳлари гўёки парадни тўхтатиш мақсадида ўзларини танклар остига ташлашга тайёргарлик кўраётганлиги хусусидаги миш-мишлар ташвишга солмоқда. Бу қанчалик тўғри эканлигини билмайман-у, лекин миш-мишларга аҳамият бермаслик мумкин эмас. Ҳар ҳолда, мен ҳеч кимга бундай қилишни маслаҳат бермаган бўлур эдим: у ёки бу санага шахсий муносабати туфайлигина танк остига ётиб олиш ва бу билан фавқулодда вазият келтириб чиқариш енгилтаклик ва жиноий иш бўлур эди.

Ю. БЕРСЕНЕВ,
СИТА мухбири.

«Пахтакор» олий лигада

Кеча «Пахтакор» Нижний Новгороднинг «Локомотив» командаси билан ўз майдонида учрашиб 7:2 ҳисобида ғолиб чиқди. Ва очколари сонини 50 тага етказди. Шундай қилиб, қолган икки ўйиндан қатъий назар, «Пахтакор» олий лигага бериладиган уч ўриннинг биттасини қўлга киритди.

«Пахтакор», олий лига муборак бўлсин! Батафсил ҳисоботни рўзномамизнинг навбатдаги сонларидан бирида берамиз.

Шу сонга хабар

Нуқтаи назар

Эркин ЮСУПОВ,

ССЖИ халқ депутати, ССЖИ ФА мухбир аъзоси, В. И. Ленин номидаги ТошДД ректори.

БЎҲТОН ВА ҲАҚИҚАТ ЎРТАСИДАГИ ЧЕГАРА

Миллий, иқтисодий ва ижтимоий сиёсат соҳаларида юз берган жуда катта хатолар, ўпирилишларга қарамай, тарихимизнинг энг оғир йилларида туғилган ССЖИ халқлари дўстлиги бизнинг улкан ғалабамиз бўлди. Бир давлатга бирлашган 100 дан зиёд миллат ва элатлар ривожланишнинг катта, ўзаро туташ йўлини босиб ўтди, уларнинг. мақсад ва интилишлари яқинлашди. Ҳаётнинг кўп соҳаларида юзага келган бирлик ва ўзаро боғлиқлик, миллий маданиятларнинг яқинлашуви ва бир-бирини бойитиши уларнинг тараққиётида муҳим омил бўлди. Яқин-яқингача биз кишиларнинг у ёки бу миллатга мансублигига қараб ажратиш мумкинлигини ҳатто ўйламасдик ҳам, ҳар бир киши сиймосида ўзимизга дўст, ўртоқ, биродарни кўрар эдик. Ватан ва умумий қисматларимизнинг ягоналиги шууримиз, қалбимизда илдиз отиб, ўзаро боғлиқлик, ҳамдардлик, қардошларча қўллаб-қувватлаш ва ўзаро кўмакка ҳозирлик туйғуларини барқарорлаштирган, ҳар бир жумҳурият мамлакат минтақалари аҳолисининг кўпмиллатли таркиби юзага келган эди. Миллий кибр-ҳаво, миллий худбинлик, бегоналашув ва душманлик илгарилари аҳён-аҳёнда намоён бўларди. Мамлакатимизда яшаётган барча миллат ва элат меҳнаткашлари биргаликда ҳаракат қилиб, бир-бирларига қардошларча ёрдам кўрсатиб, мусибату фалокатларни ва вазминчиликларни енгиб ўтишарди. Илгарилари халқлар дўстлиги, яхлитлиги ғоялари тарғиботида кўпгина андозачилик, хўжа кўрсинчиликлар бўлар эди, аммо уларнинг ҳар бириси замирида маълум даражада ҳақиқат, воқелик ифодаси ҳам ётарди.

Мана, ниҳоят халқ иродаси вожиб бўлиб, мамлакатда қайта қуриш — социалистик жамият мақсадлари ва маслаклари учун, бузилишларни бартараф этиш учун, инсонпарварлик, адолат ва демократия учун кураш бошланди. Қайта қуришнинг мақсад ва вазифалари бир неча ўн йиллар мобайнида пухта ўйланмаган, баъзан таваккалчилик билан амалга оширилган кўпдан-кўп сиёсий, иқтисодий-ижтимоий тажрибаларнинг объектига айланиб қолган барча миллат ва элатлар меҳнаткашларининг мақсадларига ва манфаатларига тўла мос келарди. Мамлакатимизда чексиз-чегарасиз ҳокимиятни қўлга киритиб олган доҳийлар, маҳаллий шоҳлар, хонлар ва князларнинг валюнтаристик (объектив тараққиёт қонунлари инкор этилган) фаолиятидан жабр чекмаган бирорта ҳам халқ йўқ эди.

Қайта қуришдан биз кутган умидлар ҳали тўла ўзини оқламаётир. Миллатлараро муносабатлар кескинлашиб кетди. Миллатлараро зиддиятлар негизида Тоғли Қорабоғда, Боку, Сумгаит, Сухуми, Ереванда, Фарғона, Душанбе, Янги Узен ва бошқа жойларда қардош халқлар қони тўкилди. Айниқса, Ўш фожиаси даҳшатли кечди. Ўзбек ва қирғиз аҳолиси ўртасидаги зиддият оқибатида бир неча юз одам ўлди. Ўзбек халқи бу фожианинг асосий қурбони бўлди. Ўзбеклар ва қирғизлар минг йиллар мобайнида яхши қўшнилар каби яшашган, тиллари, динлари, маданиятлари, урф-одатлари ва анъаналари яқин бўлгани учун ҳам қариндош тутинишган, эгачи-сингил, қуда-анда бўлишган эди, ахир. Бутун тарих давомида улар орасида ҳеч қачон бундай қонли ҳодиса юз бермаганди. Дўстликни, қардошларча ҳамкорликни мустаҳкамлаш ўрнига биз тобора бегоналашиб бораяпмиз, миллий гўшамизга биқиниб олаяпмиз, иқтисод ва маданият алоқалари соҳасидаги тарихан шаклланган йўлларни янгидан-янги, баъзида ўзини оқламайдиган сунъий қўпол ғовлар билан тўсиб ташлаяпмиз. Душманларимиз узоқ йиллардан бери орзу қилиб келган мамлакатдаги вазиятни ниҳоятда оғирлаштиришдан иборат бўлган ишни, бемаъниликларни энди ўз қўлимиз билан амалга ошираяпмиз. Мен буни Москва, Ленинград ва Россиянинг кўпгина шаҳарларида бўлиб ўтган миллионлаб кишилар қатнашган митингларда ўзбеклар ерида жаҳолат, зўравонлик, қирғин, ғайриқонуний ҳаракатлар қилган Гдлян, Иванов ва бошқаларни ҳимоя қилиб, уларни миллий қаҳрамон даражасига кўтарганларидаёқ тобора бегоналашиб бораётганимизни тушуниб етгандим.

Тани бошқа дард билмас дегандек, сахий ўзбек диёрида бўлаётган қатағонликни жафокаш меҳнаткаш миллат бошига тушган дарду аламни кўпчилик тушунишни истамас эди.

Миллатлараро зиддиятлар қайта қуришнинг энг заиф жойи бўлиб қолди. Унинг раҳнамолари нафақат мамлакат ичида, балки ташқарида ҳам жуда кўп эканлиги энди бизга яхши маълум. Миллатлараро зиддиятларнинг ташкилотчилари, илҳомлантирувчилари буюк миллатчилик ва миллатчилик эҳтиросларининг кескинлашуви, кўпмиллатли мамлакатимизнинг кучсизлашиши ва қайта қуриш жараёни тўхтаб қолишининг асосий шарти эканлигини яхши билишади.

Буни қарангки, дирижёрлик таёқчасининг яна бир ҳаракати билан янги мустамлакачилик шовинизми руҳи билан сингдирилган А. И. Солженицин қаламига мансуб «Россияни қай тарзда қуриш керак?» деган рисола пайдо бўлди.

Яқиндагина Солженицин бизни адолатга, мунофиқликдан ҳазар қилиб яшашга даъват этаётган эди. Бу рисола эса, моҳиятига кўра тарихий ҳақиқатни бузиб кўрсатишдир. Унда олға сурилган ғоялар тарихий ҳақиқатга зид, сиёсий ва инсоний ахлоқ жиҳатидан ҳеч бир қуюшқонга сиғмайди. У Россия ва рус халқи қисмати билан боғлиқ масалаларнигина кўтариб қўя қолмай, балки мамлакатимизда яшовчи бошқа халқларга янги ҳудудий даъволар ҳам қилади.

Айниқса, қардош қозоқ халқи ҳудудининг катта бўлагига қилинган даъво қўпол ва ярашмаган иш бўлди. У бу масалада тазйиқ ўтказиш йўли билан руслаштириш сиёсатини юргизган, босиб олинган ҳудудларга русларни кўчиришни сунъий равишда тезлаштирган, бу билан маҳаллий халқларни ватани, ўз ерига бўлган қонуний ҳуқуқидан маҳрум этишга интилган чор босқинчиларини ҳам ортда қолдириб кетди.

Турли жумҳурият ва минтақалар аҳолисининг этник таркибида рус тилида сўзлашувчи халқларнинг сон жиҳатдан ўсиши Шўро ҳокимияти йилларида ҳам давом этди. Бутун-бутун халқлар бобокалонлари неча асрлардан бери яшаб келган ўз тарихий ватанларидан зўрлаб кўчирилди. Қрим татарлари, месхети турклари, Поволжье немислари ўз ерлари ва ватанларига бўлган қадимий ҳуқуқларидан шу тарзда маҳрум қилинган эдилар.

Муайян ҳудуднинг у ёки бу халққа тегишлилиги уни эгаллаб олиш ёки бўлмасам, бир халқни бошқа ҳудудга сунъий равишда кўчириш билан белгиланмайди. Агар аҳоли миллий таркибининг ҳозир юзага келган ҳолатидан келиб чиқиладиган бўлса, у ҳолда барча жумҳурият ва минтақалар, қолаверса дунёдаги кўпгина мамлакатлар чегарасини қайта кўриб чиқиш масаласини ўртага қўйишга тўғри келади. У ҳолда Англия, Франция, Испания, Лотин Америкаси, АҚШ ва Канада мамлакатларининг жуда катта ҳудудини қўлга киритиш учун «қонуний ҳуқуқ»қа эга бўлар эдилар. Агар Солженицинннинг буюкмиллатчилик ҳудудий даъволаридан келиб чиқиладиган бўлса, у ҳолда Ўзбекистоннинг йирик саноат марказлари — Чирчиқ, Олмалиқ, Оҳангарон, Навоий, Зарафшон, Учқудуқ шаҳарларини ҳам бу ерда рус тилида сўзлашувчи халқлар кўпчиликни ташкил этишини инобатга олиб, Россия ҳудудининг ажралмас бўлаги, деб эълон қилиш мумкин. Агар Солженицин «назарияси» асос қилиб олинадиган бўлса, у ҳолда Эстония, Латвия, Украина, Белоруссия, Қирғизистон ва ҳоказо жумҳуриятлар ўз ҳудудларининг катта қисмидан маҳрум бўлур эдилар.

Муайян ҳудуднинг у ёки бу халққа тегишлилиги бош мезони ҳозир юзага келган демографик вазиятга қараб эмас, балки инкор этиб бўлмайдиган бир неча минг йиллик тарихий фактларга қараб белгиланади. Тарихий манбалардан келиб чиқадиган бўлсак, Волгадан то Чукоткагача Шарқда (нафақат Шарқда) бу ҳудудга минг йиллардан бери киндик қони тўкилган халқлар яшайди.

Яна Солженицин ва унга ўхшаш таъмагирларнинг ҳозирги Қозоғистон ҳудудининг катта қисмига ҳудудий даъвосига қайтамиз. Солженицинннинг фикрича, қозоқларнинг муқаррар ватани, бу — жумҳурият ҳудудининг Шарқий чеккасидан то Ғарбга қараб Каспийгача — вилоятларнинг катта жанубий ёйидан иборат. Мабодо қозоқлар ажралиб чиқишни хоҳласалар, унда мазкур ҳудудни талаб қилишга ҳақлидирлар. Ажаб, Солженицин рус тилида сўзлашувчилар аҳолисининг аксариятини ташкил қиладиган Олмаота шаҳрини негадир тилга олмабди.

Инкор этиб бўлмас тарихий ҳақиқат шундайки, қозоқлар ҳозирги Қозоғистон ҳудудида минг йиллардан бери яшайдилар ва улар бу ерда ўзига хос, ажойиб, такрорланмас цивилизация яратгандирлар. XIX аср ўрталарига қадар қозоқлар жумҳурият ҳозирги ҳудуди аҳолисининг асосий қисмини ташкил қилганлар. Боз устига, Волга дарёсининг ғарбий соҳиллари — Астрахань, Волгоград, Саратов, Жанубий Урал минтақаларида, ҳозирги Омск, Томск вилоятлари ҳудудида ҳам кўплаб қозоқлар яшашган. Чоризм ҳукмдорлари қуролли босқинчилик ҳамда қозоқ қабилалари, уруғ-аймоқлари ўртасига нифоқ солиш ва жанжал чиқаришни ташкил этиш йўли билан бутун Қозоғистон ҳудудини забт этдилар ва Россия империяси таркибига қўшиб олдилар. Ҳозирги Қозоғистон ҳудуди аҳолиси миллий таркибини ўзгартириш XIX аср ўрталари ва охирларида бошланган ва бу чоризмнинг бир мақсадга йўналган, изчил равишда кўчириб келтириш эвазига руслаштириш сиёсатининг намоён бўлиши эди. Аввалига қозоқлар минг йиллик яйловларни ташлаб, Шарққа — Волгаортига, Урал дарёси соҳилларидан Оренбург, Актюбинск, Кўкчетов, Семипалатинск, Петропавловск ва бошқа минтақадан кўплаб кўчиб кетишга мажбур қилиндилар. Кейинчалик, Марказий Россиядан кўчириб келтириш ҳаракатининг кучайганлиги натижасида қозоқларнинг бир қисми жанубий минтақалардаги ҳосилдор ерлардан ҳам суриб чиқарилди. Шундай қилиб, Қозоғистон ҳудудида рус тилида сўзлашувчи аҳоли дастлаб мустамлакачилик босқини ва қаттиқ миллий мустамлакачилик сиёсати оқибатида пайдо бўлди.

Сўнгра 1916 йил келди. Халқ ғалаёнларини бостириш баҳонасида ваҳшийларча жазо чоралари кўрилганлиги натижасида омон қолган юз минглаб қозоқлар ўз юртларини ташлаб, Хитой, ва Мўғулистон ҳудудига кўчиб кетишга мажбур бўлдилар. Биз ҳозиргача инглизлар Ҳиндистон, Афғонистон ва бошқа мамлакатлар халқларининг миллий-озодлик курашини бостирилганлигини қоралаб, айни вақтда тарих саҳифаларига битилган, инкор этиш мумкин бўлмаган ушбу холис ва адолатли сўзларни Ўрта Осиё ва Қозоғистон тарихига нисбатан айтмай келдик.

Айниқса, 20-йилларнинг охири ва 30-йилларнинг бошларида Голощекин бошчилигида қозоқларга ва бошқа халқларга нисбатан қўлланилган қирғинбарот сиёсати аёвсиз кечган эди. Чорва ва ўтлоқ яйловларни зўрлаб мусодара қилиш, жамоа хўжалиги қурилишини зўр бериб тезлаштириш оқибатида бир неча миллион қозоқлар ҳаёт кечириш воситаларидан маҳрум бўлдилар. Очарчилик ва маъмурий-бюрократия аппарати томонидан қувғинга учраган юз минглаб қозоқ оилалари жанубий ноҳияларга кўчиб келишди. Тошкентлик қарияларнинг айтишига қараганда, 30-йилларнинг бошларида шаҳарга ва унинг теварак атрофига ўн минглаб қозоқ оилалари келиб, жойлашди. Кўчалар, бозорлар, мачитлар, шаҳар чеккасидаги ерларни тўлдириб юборишган. Уларнинг айримлари омон қолди, бошқалари очликдан жон таслим қилди. Ҳар куни одамлар Тошкент шаҳри кўчалари бўйлаб юриб, ўлган қозоқларнинг мурдаларини йиғиб олишган. Очликдан азоб чекаётган қозоқларга оғир йилларда ўзбек аҳолиси катта ёрдам кўрсатди. Ўша йиллари сунъий равишда уюштирилган очарчилик туфайли қарийб 3 миллионга яқин қозоқ ҳалок бўлди. Аксилсоциалистик қарашларни ва миллатчиликни тарғиб қилганликда айбланмаслик учун ҳам олимларимиз ҳануз ушбу ноинсоний қирғинбарот тўғрисида ўз холис сўзларини айтганларича йўқ.

30-йилларнинг ўрталарида Қозоғистон табиий бойликларини изчиллик билан ўзлаштириш бошланди. Бу қазиб олувчи саноат ўсишига олиб келди, хом ашёни дастлабки ишловдан ўтказувчи корхоналар қурилди. Булар эса ўз навбатида мамлакатнинг марказий минтақаларидан келаётган ишчи мутахассислар оқимини жадаллаштирди. Бу жараён дашт ва бўз ерларни ўзлаштириш натижасида янада чуқурлашди. Шу тариқа қозоқлар ўз тарихий ватанларида аҳоли сон жиҳатидан иккинчи бўлиб қолишди. Виждонимиз тарихнинг ушбу саҳифаларини унутмасликка ва қозоқ ерларига нисбатан шовинистик ҳудудий даъволарнинг ҳар қандай кўринишини бор овоз билан лаънатлашга буюрмоқда.

Бугунги куннинг бош вазифаси, бу жумҳуриятлар чегарасини қайта кўриб чиқиш бўлмай балки, уларда яшаётган барча халқлар ва элатларнинг тенглиги, тенг ҳуқуқлилигини таъминлаш, уларнинг манфаатлари ва талабларини мумкин қадар тўлароқ қондиришдан иборатдир. Бу, айниқса ҳозир — кучайиб бораётган мустақиллик хасталиги кўпинча буюк миллатчилик, миллатчилик, маҳаллийчилик, миллий кибр-ҳаво ва калондимоғлик билан ёнма-ён ўсишда давом этаётган бир пайтда муҳимдир. Туб бўлмаган халқлар ҳуқуқини чеклайдиган бундай «мустақиллик» жумҳуриятга номи берилган асосий миллатни шаън-шавкатга буркамайди. Шунингдек, буюк давлатчи шовинист унсурлар илгари сураётган, тарихан таркиб топган чегараларни қайта кўриб чиқиш талаби асосий кўпчилиги байналмилалчилик, тенглик ва инсонпарварлик ғояларига содиқ қолаётган рус тилида сўзлашувчи аҳолига ҳам шуҳрат келтирмайди. Солженицинннинг рисоласида бу ҳақиқат бузиб кўрсатилган. Унда янги мустамлакачилик манфаатлари устун келган, халқларнинг шаън-шавкати ва ғурури, уларнинг ўз тарихий ватанларига қонуний ҳуқуқи камситилади.

Мен бу сатрларни миллий ҳис-туйғулар тўлиб-тошгани учун эмас, балки халқларнинг бир бутунлиги ва қардошлигини бундан буён ҳам сақлаб қолиш заруратини ҳис қилганим учун, англаганим учун ҳам ёзаяпман. Бугунги мураккаб шароитда ҳар биримиз рост билан ёлғон ўртасидаги тафовутни ажрата билишимиз ва иғвогарона даъватларга лаққа тушмаслигимиз лозим.

Олий таълим: бугун ва эртага

Қозоғистон жумҳуриятининг Чимкент шаҳридаги Мухтор Авезов номли педагогика олий илмгоҳида бу йил илк бор ўзбек мактабларида рус тилини пухта ўргатиш гуруҳига талабалар қабул қилинди.

Дастлабки йилда гуруҳ талабаларига қозоқ филологияси куллиёти дарсхоналаридан жой ажратиб берилган. Келгусида ўзбек филологияси куллиётини очиш ҳам кўзда тутилмоқда.

СУРАТДА: I курс талабаси Гулкарам Ваҳобова.

Суратчи Жўра БОБОРАҲМАТ.

«ИЖОДКОР» ЎЗ ЁРДАМИНИ ТАКЛИФ ҚИЛМОҚДА

Фарғонада дастлабки кичик илмий-ишлаб чиқариш корхонаси — «Ижодкор» рўйхатга олинди. «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмаси, ихтирочилар ва рационализаторлар Бутуниттифоқ жамиятининг вилоят кенгаши ҳамда Фарғона политехника илмгоҳи унинг таъсисчилари бўлишди.

«Ижодкор»нинг вазифаси тўқимачилик ва кимё саноати, қурилиш саноати, деҳқончилик саноати комплекси корхоналарига илмий-техникавий ёрдам беришдан иборат.

— Бизнинг корхонамиз Фарғона политехника илмгоҳининг «Енгил саноат машиналари ва ускуналари» кафедраси негизида ташкил этилган ва у «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмасининг таркибий бўлинмаси ҳисобланади, — дейди «Ижодкор»нинг илмий раҳбари техника фанлари номзоди Ш. Йўлдошев. — Корхонамиз ватанимизда ва чет элда ишлаб чиқарилган машиналарнинг эскирган қисмларини плазма билан ва электростатик чанглатиш ёрдамида тиклаш соҳасидаги янги технологияларни ишлаб чиқиш ва жорий этишга ихтисослашган. айни пайтда жамоамиз рўзғор ускуналари ишлаб чиқиш ва яратиш билан шуғулланади

«Ижодкор»да ишлаётган мутахассис ходимлар кўп эмас. Улар Таллиндаги турдош «Корунд» кичик корхонасида ўқиб қайтишган.

(ЎзТАГ мухбири).

Фарғона.

Она тилимиз—бебаҳо бойлигимиз

ТАБОБАТНИНГ ОНА ТИЛИ

Табобатда энг самарали муолажа, бу — шифокорнинг бемор кўнглига йўл топишидир. Хаста кишини оғриқлар қопқонидан, умидсизлик ўпқонидан умид ва бирдамлик, ишонч ва ёруғлик оламига олиб чиқиб кетиш учун нафис ва қудратбахш сўзларни топиб ишлатиш зарур. Мижоз билан тиллашиш учун унинг тилида сўзлашиш шарт. Шунинг учун ҳам жумҳуриятимиз шифокорлар аҳли она тилимизни чуқурроқ ўрганиш йўлида тинмай изланмоқдалар. Жумҳурият Соғлиқни сақлаш вазирлиги етакчилигида олиб борилган изланишлар сезиларли самаралар келтирди. Жумладан, барча олий ўқув юртларида ўзбек тили ва адабиёти кафедралари ташкил этилди. Ўрта тиббий билим юртларида ўзбек тили дарслари ҳажми орттирилди. Даволаш ва илмий муассасаларда ўзбек тилини ўрганиш курслари очилди. Уларда машғулотлар 2 босқичда олиб борилмоқда: биринчиси — рус тилида сўзлашувчи ходимларга ўзбекча савод ўргатиш бўлса, иккинчиси — ўзбек тилида сўзлашувчи шифокорларни тил билими ва ўзбек тилининг бой имкониятлари билан тўлароқ таништиришни амалга оширади.

Ибн Сино номидаги тиббиёт нашриёти ва бошқа турли босмахоналар орқали тиббиётга оид дарслик ва қўлланмалар, йўриқли кўрсатмалар нашр этилмоқда. Бу ҳақда соғлиқни сақлаш вазири, тиббиёт фанлари доктори, профессор С. М. Баҳромов шундай дейди:

— Дарсликлар ва қўлланмалар нашр этишнинг 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган режаси ишлаб чиқилди. Шу асосда нашр қилинадиган 173 дарсликнинг 105 номдагиси ўзбек тилида ёзиладиган асл нусхалар бўлса, қолган 60 га яқини рус тилидан таржима қилинадиган асарлардир. Уларга қўшимча равишда ҳар йили 60 номда йўриқли қўлланмалар нашр этиш ҳам йўлга қўйилди.

Бу йил олий ўқув юртларимизнинг I-II курсларининг миллий гуруҳларида дарслар ўзбек тилида олиб боришига эришдик. 1993—94 ўқув йилидан бошлаб 1—6-курсларда барча миллий гуруҳлари талабалари ўз машғулотларини она тилида тинглайдилар. Айни вақтда рус тилида ўқийдиган гуруҳларда ҳам талабалар ўзбек тилини яхши ўзлаштириб олишларига имконият яратилади.

Ўтган бир йил мобайнида вазирлик тасарруфидаги барча муассасаларда ўзбек тилида иш юритишга замин тайёрланди. Даволаш муассасаларининг рўйхатхоналарида, «Тез ёрдам» чақируви марказларида икки тилни яхши биладиган ходимлар ишлаши йўлга қўйилди.

Бироқ юқоридагилар ҳали тиббиёт соҳасида давлат тилида ишлашга тўлиқ шароит яратилди, деган гап эмас. Чунончи, тиббий атамаларнинг ўзбекча муқобилини топиш жараёни қийин кечмоқда. Чунки тиббиётнинг отаси бўлган Шарқ минг йиллар давомида сайқалланган ўз тиббий атамаларини кейинги юз йилликда осонгина бошқа тилларга бўшатиб берган. Қадимги қўлёзмалар бағридан олинадиган тиббий атамаларнинг аксари форс ёки араб тилларига бориб тақалади, ўзбек тилида борлари эса бугун фан тараққиёти заминида шохлаб кетган. Масалан, халқимиз даволовчи кишини табиб, ҳаким, кейинроқ дўхтир деб атарди. Бугунги кунда даволовчиларнинг турли мутахассислари мавжудки, улар байналмилал сўзлар билан номланиб қолган. Масалан, кардиолог, невролог, уролог ва ҳоказо. Шу боисдан ҳам тиббий атамалар таржимаси бобидаги ишлар қарама-қарши фикрлар баҳсидан ўтмоқда. Соғлиқни сақлаш соҳасида қўлланадиган турли йўналишдаги 1000 турдан ортиқ битоқатлар матни ўзбекчалаштиришни тақозо этади, уларнинг таржима ишлари натижаси эса ўша тиббий атамалар таржимаси ва Атамашунослар қўмитаси тасдиғи билан боғлиқ. Шунинг учун ҳам олимларимиз мана шу борада жиддий изланмоқдалар. Вазирликнинг илму фан бошқармаси жумҳурият Атамашунослик қўмитасининг тиббиёт бўлими муҳокамасига 8 та тиббий атамалар луғати қўлёзмасини топширди.

Ҳа, Соғлиқни сақлаш вазирлиги бошқарувчи жамоаси шунинг учун ҳам куни кеча «Она тили байрами»ни ёруғ юз, кўтаринки руҳда нишонлади. Шифокорларнинг бу байрам кечасига «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» рўзномасининг бош муҳаррири Аҳмаджон Мелибоев, «Совет Ўзбекистони» рўзномасининг фан, маданият ва халқ таълими бўлими мудири Мирзакарим Пирматов, ёзувчи ва публицист Дадахон Нурий, шоир Мирза Кенжабоевлар иштирок этдилар.

Кеча қатнашчиларини истеъдодли хонанда Озода Назарова, Маҳмуджон Азимов, Шерқўзи Ғозиевлар хушнуд этишди. Маҳмуджон Рўзиевнинг кўзбойлаш санъати йиғилганларни ўзига ром этди.

М. МУРОДОВА.

СУРАТЛАРДА: тил байрамидан лавҳалар.

Суратчи Даврон АҲМАД

ТАҲРИРИЯТДАН: Жумҳуриятимизда ўзбек тили байрами кўпгина жамоаларда кенг нишонланмоқда. Низомий номидаги Тошкент давлат муаллимлар олий билимгоҳида бўлиб ўтган учрашувлар ҳақида шу олий илмгоҳ аспирантлари Комилжон Абдуллаев ва Мирҳожиддин Жамолиддиновлар хабар беришган. Бундан ташқари жумҳуриятимизнинг турли ноҳияларида бўлиб ўтаётган шеърият кечаларири, турли тадбирлар ҳақида ҳам хабарлар келиб турибди. Бизга хабар йўллаган барча муштарийларимизга миннатдорчилик билдирамиз.

Қўқон «Электромаш» заводи ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга ўтгандан кейин ижобий ўзгаришлар юзага кела бошлади. Йил бошидан буён 700 минг сўмлик соф фойда олинди. Корхона ҳар турли хилдаги электр пайвандлаш асбобларини, шунингдек, халқ хўжалиги учун маҳсулотлар ишлаб чиқаради. Заводнинг сифатли маҳсулотлари 40 га яқин хорижий мамлакатларга экспорт қилинмоқда.

СУРАТДА: Собир Қўлдошев (ўртада) бошлиқ корхона жамоасини кўриб турибсиз.

Ш. АЛИМОВ сурати. (ЎзТАГ).

Иқтисод ва ҳаёт

ТЎСИҚНИНГ ИККИ ТОМОНИ

Бозор иқтисодиёти муаммоси қўядиган саволлар бизни шоширибқўйди, бугун. Бутун фикри-зикримиз жумҳурият иқтисодиётини бозор хўжалигига тайёрлаш ва у келтириб чиқарадиган салбий оқибатлардан халқимизни, айниқса, кам даромадли оилалар ҳамда ижтимоий табақаларни ҳимоялашга қаратилган. Биримиз танқид қилувчи, иккинчимиз ҳимояланувчига айланишдан наф йўқ энди. Имконият ва кучимизни бўлинишга эмас, муаммоларни ҳал қилишга йўналтиришга эришиш фойдалидир.

Ҳақиқат шундан иборатки, учма-уч турмуш кечирадиган, кам даромадлилар бизда жуда кўп. Уларнинг ҳамёнини тўлдирмай, бу хайрли ишга қўл уриб бўлармикан?

Шу ниятда бир гуруҳ ёш иқтисодчи олимлар, мутахассисларни суҳбатга тортдик. Улар Ўзбекистон ССЖ ФА Иқтисод институтининг илмий ходими, иқтисод фанлари номзоди А. РАСУЛОВ, жумҳурият Молия вазирлиги солиқ инспекцияси бошқармасининг бош мутахассиси, иқтисод фанлари номзоди З. ЭРГАШЕВ, Савдо вазирлиги катта иқтисодчиси Ғ. ТУРСУНОВ, жумҳурият ишлаб чиқариш кучларини ўрганиш илмий-текшириш институтининг катта илмий ходими, иқтисод фанлари номзоди Ф. РЎЗИЕВ.

А. РАСУЛОВ: — Охирги йилларда олиб бораётган илмий тадқиқотларимиз, жаҳон тажрибаси шуни кўрсатяптики, ижтимоий ривожланишнинг қайси поғонасида туришидан қатъи назар, давлатки жаҳон меҳнат тақсимотида қатнашмаса, чет мамлакатлар билан яқин иқтисодий алоқаларини амалга оширишни кескин тарзда ўзгартириб, ривожлантирмаса, юз бераётган иқтисодий инқирозни бартараф қилиб бўлмайди Ташқи иқтисодий сиёсатга оид тадбирларнинг баъзилари устида тўхталиб ўтмоқчиман. Гап ташқи иқтисодий фаолият юритишда жумҳуриятимиз ва Иттифоқ ваколатлари ҳақида боради. Бу мавзу шу кунларда жуда долзарб, иқтисодчи-олимлар орасида катта тортишувларга сабаб бўлаяпти у. Ўзбекистон, фикримча, қуйидаги ваколатларга эга бўлиши керак:

— Ташқи иқтисодий фаолиятни Шўро Иттифоқининг халқаро шартномаларида кўзда тутилган мажбуриятлари, агар улар жумҳурият манфаатларига зид бўлмаса ҳамда Шўро Иттифоқи ва Ўзбекистон ўртасидаги шартномаларда кўзда тутилган мажбуриятлар негизида мустақил ҳолда юритиш;

— Чегараолди савдосини йўлга қўйиш;

— Чет мамлакатлар билан ҳамкорликда ташкил қилинаётган корхоналар, халқаро бирлашмалар ва ташкилотларни рўйхатга олиш;

— Жумҳурият асъор жамғармасини ташкил қилиш ва ишлатиш;

— Чет мамлакатлар билан муносабатлар ўрнатиш, шартномалар тузиш;

— Дипломатик ва консуллик ваколатхоналари билан алмашиш;

— Халқаро ташкилотлар фаолиятида мустақил равишда қатнашиш;

— Ўзбекистон ССЖ божхона ҳудудида текшириш ишлари принципларини ўрнатиш, божхона солиғи ва тўловлари ҳажмини аниқлаш;

— Чет мамлакатлар билан кредит — молия олди-бердиларини амалга ошириш (чет мамлакатларга давлат займлари ва иқтисодий ёрдам бериш, Ўзбекистоннинг чет мамлакатлардан оладиган давлат займлари ва кредитлари ҳақида шартномалар тузиш).

Маълумки, яқиндан Ўзбекистонда ташқи иқтисодий фаолият юритишни бошқариш ва тартибга солиш учун Ўзбекистон ССЖ ташқи савдо ва чет эл алоқалари бўйича давлат қўмитаси ўз фаолиятини бошлади. Аммо қўмита бажариши керак бўлган вазифалар иқтисодчи — олимлар ўртасида муҳокама қилингани йўқ. Истардикки, бу қўмита Иттифоқ Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигининг филиалига айланиб қолмасдан, мустақил, жумҳурият манфаатларидан келиб чиқиб фаолият юритса.

З. ЭРГАШЕВ: — Бозор муносабатлари тўғрисида гап борса, беихтиёр миллий ва иқтисодий бойлигимиз — пахта тўғрисида ўйлаб кетаман. Бозор шароитларида ҳам пахтани арзон баҳода ва давлат буюртмаси шаклида Иттифоққа етказиб бераверсак, қанақанги иқтисодий мустақиллик ёки тенглик бўлиши мумкин? Биз Иттифоқдаги барча тўқимачилик корхоналарига тола етказиб беришга тайёрмиз. Лекин шарт шуки, бундан Ўзбекистон халқи манфаатдор бўлсин.

Айрим зиёлилар ва олимлар пахтамизнинг сифати ёмонлашиб бораяпти ва ҳозирги жаҳон бозори талабларига жавоб бермайди, деган гапларни айтишяпти. Шу сабабли пахтани Ўзбекистоннинг ўзи дунё баҳосида сотсин, деган фикрларга эҳтиёткорлик билан ёндашиш керак эмиш. Бордию, шундай бўлса, нега энди Марказ давлат буюртмасини туширгиси йўқ? Балки иқтисодий эркинлик бўлмагани ва яхшими, ёмонми пахтамизни барибир давлат сотиб олаётгани сабабли унинг сифатини яхшилаш учун қизиқмаётгандирмиз. Агар ўша Ивановодаги тўқимачилик корхоналари ҳам бошқа мамлакатлардан пахта сотиб олишлари мумкин бўлганида, уларнинг маҳсулотлари ҳам яхшироқ, бизнинг пахтамизга бўлган талабларимиз ҳам юқорироқ бўлмасмиди? Иккита корхона, ҳудуд, жумҳурият сиёсий қотиб қолган, мафкуравий таълимотлар билан эмас, балки иқтисодий ҳисоб-китоблар билан боғланишлари керак. Агар бу шартлар бажарилмас экан, яна инқирозга, турғунликка қайтишимиз муқаррар.

Энди пахтанинг сифатига келсак, фақат Жиззах вилоятининг «Сўғдиёна» кўп тармоқли ширкати билан бир неча чет эл фирмалари қўшма корхона тузиш мақсадида Ўзбекистон Вазирлар Кенгашида музокаралар олиб боришди. Пировард натижада дунёдаги машҳур концернлардан бири АҚШнинг «Леви Штраус» фирмаси билан шартнома тузилди. Маълумки, АҚШ дунёдаги энг кўп пахта етказадиган мамлакатлардан ҳисобланади. Шу сабабли мен тузилган бу шартномага асосланиб, пахтамизга дунё бозорида харидор топилишига ҳеч шубҳа қилмайман.

Бинобарин, Ўзбекистон бозор иқтисодиётига ўтишда ўзининг иқтисодий дастурига эга бўлиши зарур. Аввало бунинг учун жумҳуриятнинг ҳозирги вақтдаги иқтисодий имкониятини аниқлаб олишимиз керак. Бунда олимларимизнинг фикридан фойдаланиш билан бир қаторда, чет элдан иқтисодчиларни, ишбилармонларни ҳам бу муаммо ечимига жалб этиш ўринли. Нега деганда, дунё бозорига Ўзбекистон нима билан чиқиши мумкин ва келажакда жумҳуриятнинг жаҳон меҳнат тақсимотида қандай ўрин эгаллаши бизга ҳозирча номаълум. Бу масалага ойдинлик киритиб олгачгина Иттифоқ билан янги шартнома тузишга киришиш мумкин.

Бозор иқтисодиёти бу қоғоздаги ҳисоб-китоблар ёки чиройли назария эмас. Бозор бу — аниқ жараён, бу — ҳаёт. Бизни олдинда нималар кутяпти? Лекин бир нарса аниқ. Ишсизлик, корхоналар инқирозга учраши бу ўтиш давридагина эмас, балки бозор муносабатларининг муайян йўлдошларидир. Бу қийинчиликларга бизнинг халқимиз тайёрми, шуни туб маъносига етиб ишни охиригача олиб бора оламизми?

Ғ. ТУРСУНОВ: — Маънавиятни яхшиламай туриб, моддий шароитни тузатиш қийин. Бунинг учун авваламбор, ошкоралик ва демократия жараёнлари кескин тезлашиши керак. Ҳозир у жумҳуриятимизда ярим-ёрти, чалажон. Аёнки қайта қуришнинг ғалабасига, фақатгина ҳақиқий халқ ташаббуси амалда ўз таъсирини кўрсата олсагина эриша оламиз. Лекин айнан ҳозирги даврда ижтимоий фаоллик давр талаби даражасида эмас. Аксинча, оммавий лоқайдлик, иқтисодий ва сиёсий саводсизлик кўзга яққол ташланади.

Мана 70 йил давомида сиз билан биз жимгина сукут сақлаб юракдаги ўйларимиз ва дардларимизни ичга ютиб, у ёки бу корхоналарда маълум бир молиявий кўрсаткичларни кўтариш, яхшилаш мумкин бўлган ташаббусларимизни, гоҳида ғояларимизни ҳеч кимга ошкор қилмай яшаб келдик. Мен кичкина одамман, ёки биз ниманиям ҳал қила олардик, сен билан менинг гапимга ким ҳам қулоқ соларди қабилида.

Устига устак бор қонун-қоидаларни ўз вақтида қўллашни билмаймиз. Энди қайта қуриш берган имкониятдан фойдаланиб, имкон қадар ошкоралик ва демократияни ривожлантириш зарур. Шундагина истаган ниятларимиз тезроқ амалга ошади. Бозорга ўтиш ҳам осонлашади.

Ф. РЎЗИЕВ: — Ўзбекистон учун иқтисодиётнинг янги, бутунлай бошқача, ўзгаларга ўхшамас модели керак. Амалдаги иқтисодий шарт-шароитлар, алоқалар меҳнат турлари ва шартномалари Ўзбекистон тараққиёти учун хизмат қилмайди. Унинг вазифалари бўлак эди. У, айтиш мумкинки, Ўрта Осиё халқларини қолоқликка, қашшоқликка, қулликка маҳкум этиш учун зарур эди, холос.

Иқтисодиётнинг янги модели, йўналишлари ҳозирча йўқ. Мамлакат миқёсида бўлаётган, ССЖИ халқ ноибларимиз ишлаб чиқаётган қонунларнинг деярли барчаси жумҳурият манфаатларига мос келмайди. Уларни тўғридан-тўғри Ўзбекистонга қўлласак, биродаркушлик натижасида оққан қон Оролни тўлдирса ажаб эмас. Ўрта Осиё халқи ўзини ўзи ейди. Бундан манфаатдор кучлар эса доимо топилади.

Нохуш воқеалар заминида иқтисодий адолатсизликлар ётади. Бас, шундай экан, янгича йўналишдаги иқтисодиётни ривожлантиришдан ўзга чора йўқ. Назаримда, у қуйидаги йўналишда амалга ошмоғи ўринлидир.

...Янги иқтисодий моделнинг марказида миллийлик туриши зарур. Бунинг учун нажотни Ғарбдан эмас, Шарқдан — Ўрта Осиёдан, заминимиздан излашимиз керак. Шундай пойдевор яратмай туриб, ҳозирги иқтисодий тангликдан қутилиб бўлмайди. Келажакда Ўзбекистон ўз ўрнини тополмайди.

Жумҳуриятнинг тўла сиёсий ва иқтисодий мустақиллиги таъминланиши керак. У ўзига ўзи бек бўлиши зарур.

Инсоният ҳозир ҳар қачонгидан ҳам хавфлироқ йўлга кириб қолди. Капиталистлар бозордан қайтаяпти. Биз эса, борса келмас ёки гумон йўллар билан бозор томон бормоқчи бўлаяпмиз. Улар коммунизмга етай етай деб қолди. Биз эса капиталистлар юз йиллар давомида босиб ўтган йўлларда саргардон бўлиб адашмоқдамиз. Бошқача йўлни излаш керак. Бозор ҳақидаги сафсатадан воз кечиб, ишлаб чиқаришни ривожлантириш, билим олиш, меҳнат ва интизом ҳокимлигини ўрнатиш даркор.

Дорилфунун ва билимгоҳ эшиклари амалдор ва тўраларнинг эркатойлари ва арзандаларига эмас, иқтидорли ёшларга ҳам очилиши керак. Токи у чет элларда ишлашга, ўқишга, академикнинг ўғли бўлгани учун эмас, Ўзбекистоннинг фарзанди бўлгани ва унга нафи тегадиган бўлгани, учун борсин.

— Оилавий иқтисодиётни мустаҳкамлайдиган чора-тадбирлар янги иқтисодий сиёсатнинг тамал тоши бўлмоғи лозим.

Ўзбекистон фақат Конституцияси бўйича эмас, балки том маънодаги мустақил давлат бўлиши, унинг алоҳида пул бирлиги, банки, нарх-наво тузилмалари, ўзига хос хўжалик механизми бўлиши лозим. Юқоридаги тадбирларни амалга ошириш мавжуд сиёсий ва бошқарув илдизига болта уришни ҳам талаб қилади.

Суҳбатни Қурбон ЭШМАТ ёзиб олди.

Хорижидан хабарлар

БМТ. Бугун халқаро ҳамжамият Бирлашган Миллатлар Ташкилоти тузилган кунни нишонламоқда. Ист-Ривер соҳилида жойлашган осмонўпар бинонинг пештоқида улкан ҳарфлар билан ёзилган «БМТ-45» ёзуви пайдо бўлди. Бундан роса 45 йил муқаддам 1945 йилнинг 24 октябрида БМТ устави кучга кирди. Ана шу асосий халқаро ҳужжатга кўра БМТ қуйидаги мақсадларни кўзда тутади: халқаро тинчлик ва хавфсизликни сақлаб туриш, миллатлар ўртасида дўстона муносабатларни ривожлантиришга кўмаклашиш, халқаро ҳамкорликни амалга ошириш, ана шу муштарак мақсадларга эришишда миллатлар ҳаракатларини мувофиқлаштирувчи марказ бўлиш. БМТ ўзи туғилган юбилей кунини янги шароитда нишонламоқда. Мухолифлик даври ўрнига тинчликнинг кириб келиши, рақобат ўрнини шериклик эгаллагани, ҳуқуқнинг устунлиги қарор топтирилиши БМТнинг сулҳпарварлик имкониятларини ҳар томонлама рўёбга чиқариш учун мислсиз истиқболлар очиб беради.

ВАШИНГТОН. Бу ерда Пентагоннинг расмий вакили хабар қилишича, АҚШ Мудофаа вазирлиги Американинг М1А1 асосий жанговар танкларидан «бир неча юзтасини» Европадан Саудия Арабистонига олиб боришни режалаштирмоқда. Пентагон ҳозирги вақтда АҚШнинг Европадаги қуролли кучлари омборларида сақланаётган ана шу танклар ҳисобига «Саҳро қалқони» операциясида иштирок этаётган Америка қўшинларининг умумий жанговар имкониятларини анча оширмоқчи бўляпти. АҚШ Мудофаа вазирлиги вакилининг гапларига қараганда, бу танклар ҳозирги вақтда Европадаги оддий қуролли кучларни қисқартириш юзасидан Венада ўтаётган, ўз ишини шу йилнинг охиригача тегишли битимни имзолаш билан туґаллашни режалаштираётган музокара қатнашчилари томонидан қурол-яроғларнинг мазкур тури умумий миқдорига киритилган.

БМТ. Халқаро ҳамжамият Бош котибининг қарз масалалари билан шуғулланувчи шахсий вакили Беттино Кракси сешанба куни ушбу муаммони ҳал этиш юзасидан бир қанча тадбирларни амалга оширишни таклиф қилди. У ташқи қарз тўғрисидаги масала юзасидан (ташқи қарз ҳозир тахминан 1,2 триллион долларни ташкил этади) БМТга ўз маълумотномасини тақдим этаётиб, жаҳондаги энг қашшоқ мамлакатларнинг икки томонлама асосда имтиёзли қарз йўлида пулларни тўлашга доир мажбуриятларини бутунлай бекор қилишни ёқлаб гапирди. Кракси даромадлари ўртача бўлган мамлакатлар қарзини енгиллатиш хусусида Брейди режасини амалга оширишга қўшимча маблағ ажратишни ҳам таклиф қилди.

ТОКИО. Фан ва техника одамлар тағин ҳам хавфсизроқ ва соғломроқ турмуш кечиришларига, «чинакам маъмурлик» ва ўзини кўрсатиш эркинлигидан баҳра олишларига имкон берадиган «уйғун техник жамият» барпо этишда инсониятга ёрдам бермоғи лозим. Япония фан ва техника Бошқармасининг сешанба куни эълон қилинган йиллик маълумотномасида ана шу жиҳатга урғу берилган. Шу нуқтаи назардан қараганда, табобат соҳасидаги тараққиётдан, атроф муҳитни муҳофаза қилишдан, инсоннинг ҳаёти ва фаолияти учун юксак зеҳнли ва айни пайтда қулай муҳит яратишдан кўп нарса кутилмоқда.

ГАВАНА. Кубанинг Ольгин шаҳрида Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар вакилларининг Лас-Камариокасда никель-кобальт концентратини ишлаб чиқарувчи комбинат қурилишининг бундан буёнги истиқболларига бағишланган навбатдаги кенгаши очилди.

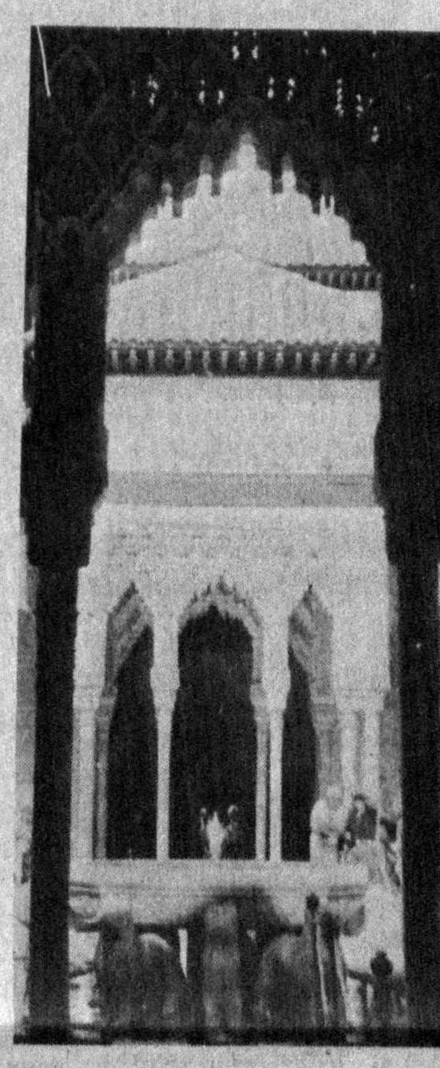
Режаларга кўра, ўзаро иқтисодий ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар кўмагида қурилаётган бу корхонани 1993 йилда ишга тушириш мўлжалланган. Бу комбинат 1994—1995 йилларда мамлакатни Никель-кобальт концентрати ишлаб чиқаришда жаҳонда биринчи ўринга олиб чиқиши керак. Жаҳон бозорида бундай концентратнинг бир тоннаси деярли 18 минг доллар баҳоланади.

(СИТА), 24 октябрь).

ИСПАНИЯ МАНЗАРАЛАРИ

Бугун ССЖИ Президенти М. С. Горбачевнинг Испанияга сафари бошланади

Испания деганимизда кўз олдимизга жўшиб-жўшиб куйлаган шоир Гарсиа Лорка, қайноқ қалбли рақкоса Кармен, бутун вужудингни забт этувчи сеҳрли куй фламенго, ўйингоҳларни тўлдириб ҳайқириб ўтирган корридо ишқибозлари кўз олдингизга келади. Бу мамлакатнинг одамлари қалби пок, ишбилармон, фидойи инсонлар. Қўҳна ва оламга машҳур шаҳарлари Мадрид, Толедо, Кордоба, Гренада, Севилья, Барселонани дунёда ким билмайди, дейсиз. Бу шаҳарларни кўрганмиз, истараси иссиқ одамлари билан ҳамсуҳбат бўлганмиз, буюк бобобомиз Амир Темур даврида бошланган халқларимиз дўстлигини янада мустаҳкамлаш учун ўзаро фикрлашиб олганмиз.

Эндиликда Испания фирмалари мамлакатимизда, шу жумладан жумҳуриятимизда кенг фаолият кўрсатмоқда. Тошкент яқинида бунёд этилаётган ва келгуси йили ишга тушириладиган бир марта фойдаланадиган шифокор нинаси ишлаб чиқариш корхонаси сўзимизнинг исботидир. Кордоба шаҳри билан Бухоронинг ўзаро биродарлашгани, йилдан йилга Ўзбекистон ёшларининг жуда кўпчилиги Испанияга саёҳатга бораётганлиги икки мамлакат ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг тобора яхшиланиб бораётганлигини амалда кўрсатиб турибди.

Испания халқи ССЖИ Президенти М. С. Горбачевни мунтазирлик билан кутмоқда. Бугун унинг амалий сафари бошланади. Михаил Сергеевич ўз сафари давомида Испания ҳукуматининг раиси Фелипе Гонсалес билан учрашиб, икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик алоқаларини янада кенгайтириш ҳақида ўзаро фикрлашадилар.

Испания кузи ана шундай ҳаяжонли, сиёсий воқеаларга бой бўлиши кўзда тутилаётир.

Р. ЖАББОРОВ.

СУРАТЛАРДА: Испания манзаралари: Мадрид, Кордоба, Гренада ва Севилья шаҳарларидан лавҳалар.

Муаллиф суратлари.

АФҒОНИСТОНДАГИ ВОҚЕАЛАР

ҚОБУЛ, 24 октябрь. (СИТА). Афғонистон армиясининг қисмлари ўтган икки кеча-кундузда мамлакатнинг турли ерларида бир қанча тадбирларни амалга оширдилар. Арғон (Қобул вилояти)да теварак атрофни тинтув қилиш натижасида «Ерер» туркумидаги 12 та ракета, тўплар ва ўқ отиш қуролларининг ўқ дорилари қўлга туширилди.

Ҳукумат қўшинлари Бадгис вилоятининг маъмурий марказига яқин ерда исёнчиларга зарба уришди, натижада 30 дан кўпроқ одам йўқ қилинди, ўқ дори солинган 220 та қути, анжомлар сақланадиган иккита омбор қўлга олинди.

Оппозиция отрядлари ўртасида жамоалараро тўқнашувлар давом этмоқда. Қундуз вилоятида «Афғонистон ислом жамияти» гуруҳи «Афғонистонни озод қилиш учун курашувчи ислом уюшмаси»нинг газандалар тўдаси жойлашган марказига ҳужум қилди, ҳужумда оғир қуроллар ва реактив снарядлардан фойдаланилди. Тўқнашув натижасида 20 нафардан ортиқроқ жангари ўлдирилди ва ярадор қилинди.

КЕНГАШ КЕЙИНРОҚ ЎТКАЗИЛАДИГАН БЎЛДИ

БУДАПЕШТ, 24 октябрь. (СИТА). Варшава шартномасида қатнашувчи давлатлар сиёсий маслаҳат қўмитасининг 3-4 ноябрь кунлари Будапештда ўтказиш мўлжалланган кенгаши ССЖИнинг илтимосига биноан кейинроқ ўтказиладиган бўлди. МТИ агентлигининг хабар қилишича, Венгрия ташқи ишлар вазири Г. Есенски шу хабарни эълон қилди. Бугун у журналистлар билан бу ерда бўлган суҳбатда нутқ сўзлаган эди.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ГИПОТЕНУЗА ЭМАС, АННА-МАРИЯ

● ЗОЛОТУРН шаҳри (Швейцария)да истиқомат қилувчи эр-хотин Эстер ва Леонард Шваренбегрлар узоқ вақт бефарзандликдан азоб чекдилар. Ва ниҳоят уларнинг орзуси ушалди. Шунда гимназияда математикадан сабоқ берувчи муаллим — Леонард фарзандига Катет деб исм қўйди. Иккинчисини эса Тангенс деб аташди. Учинчи фарзанд — қизалоққа Гипотенуза номини беришмоқчи эди. Афсуски, маҳаллий тўралар рухсат беришмади. Узоқ тортишувлардан сўнг, қизча Анна—Мария исмини олди, — деб ёзади «Труд» рўзномаси.

НАРКОТИКЛИ ВАРАҚИ

● БРАЗИЛИЯНИНГ Манаус шаҳридаги «Веста» қаҳвахонаси ҳамиша хўрандалар билан гавжум бўлади. Қаҳвахонада турли ширинликлар, вараҳи, пишлоқ, булочкалар, сомса ва печеньелар сероб. Сўнгги пайтларда маҳаллий полицияга қаҳвахонада гиёвандлар тез-тез тўпланиб тураётганлиги ҳақида хабарлар кела бошлади. Кузатувлар, тўсатдан бостириб боришлар, тинтувлар ҳам ҳеч қандай натижа бермади. Шунда маҳаллий касалхоналардан бирига овқатдан заҳарланган киши шикоят қилиб қолди. Маълум бўлишича, у «Веста» қаҳвахонасининг доимий мижози экан. Бу эса сирнинг очилишига ёрдам берди. Текшириб кўрилганда маълум бўлдики, бемор тановул қилган варақида кучли таъсир этадиган наркотик моддаси бор экан. Қаҳвахонада «ўзиникилар» учун қандолат маҳсулотларига наркотик қўшиб беришар экан, деб ёзади Испаниянинг «Паис» рўзномаси.

ФИРЪАВННИНГ ҚАЙИҒИ

● ХЕОПС фиръавнининг қайиқ-тобути 4,5 минг йил энг катта Миср пирамидаси қошидаги ер тубида қолиб кетди. 1954 йили у археологлар томонидан ер юзига олиб чиқилди. Қарашса, жуда яхши сақланган. Шишадан ясалган улкан қурилма ҳам уни турли ташқи таъсирлардан, қурт-қумурсқалардан асрай олмаяпти. Олимларнинг эса боши қотган, қайиқ-тобутни қандай асраш мумкин? Баъзилар уни махсус газ билан тўлғазилган ғорда асрашни таклиф этишаётибди, яна бирлари эса ер тагига қайтарган маъқул, дейишмоқда. Нима бўлганда ҳам, қайиқ-тобутга тезроқ «макон» топиш лозим, деб ёзади Булғориянинг «Орбита» ҳафталиги.

Бахтиёрлик...

Даврон АҲМАД сурат-лавҳаси.

МУНОЖОТ

Ҳикоя

Раҳим ОТАУЛИ.

Уйғонса... водариғ, оёқлари ўша-ўша дароз, лекин ингичка. Икки ўркачи ўрнида икки қанот, лекин бу қанотлар ростакам учишга ярамас?! Дам сакраб, дам югуриб, дам учиб, амал-тақал тоғ ошди. Тағин қирқ кеча-ю қирқ кундуз йўл юрди. Ахийри аллақандай чакалакзорда адашиб-улоқди. Лекин киндик қони томган даштнинг дараги бўлавермади. Анови рўдапо бурнини ўпириб юборган шекилли, димоғида юрт ҳиди эмас, қон ҳиди анқийди. Ахийри тағин тиз чўкиб кўкка тавалло қилди: «Ўзинг йўл кўрсат, ўзинг мадад бер, яратган эгам! Токи димоғим юрт ҳидини лоақал бир карра қайта туйсин. Туя эмас, туяқуш эмас, майли, ит бўлай!..»

Эртасига уйғониб қараса, тили осилган, ўркачлари йўқ-йўқ, қанотлари ўрнида бир қулоч дум!.. Ҳаллослаганча чакалакзор оралаб чопа кетди: «Қайдасан, она юртим, ота маконим?..» Қирқ кеча-ю қирқ кундуз ҳалаканинг итидек ҳаллослади. Ниҳоят, юрт ҳиди димоғига гуп этиб урилди. Қайдан келяпти бу умидбахш ҳид? Осмонданми? Ерданми? Анови ғорданмасми мабодо? Ҳа, аниқ, ўша ердан! Таваккал деб ўзини ғорга урди. Ўзиям темир ғорми ё Темур ғорими, нима бало! Зимистон ғор ичида тағин қирқ кеча-ю қирқ кундуз судралди. Назарида, бу зимистоннинг чеки-чегараси йўқдек эди. Назарида, ғорнинг ўзи ҳам тобора тораймоқда эди. Ниҳоят, икки оёғига бош қўйганча сулайиб қолди. Бош кўтаргулик мажоли йўқ. Афтидан, бошини кўтаргулик жой ҳам йўқ эди. Ҳолбуки қадрдон ҳид нақ димоғида турибди. Агар ҳид билиш қобилияти алдамаса, кўпи билан бир кеча-кундузлик масофада она юрт, ота макон ястаниб ётибди. У бўлса, манови тор ва зимистон ғорда... кошки, ер-у кўкни фарқлай олса! Кошки, нажот йўли кўзига кўринса! Худди шабкўрга ўхшайди, худо ҳаққи! Бу гал кўкка тавалло қилишга ҳам ҳоли келмади.

Бир пайт, алланечук майин, йўқ, алладек ҳузурбахш бармоқлар устини сийпалаётганини элас-элас сезиб қолди. Уйғониб қараса, воажаб, энди у туя эмас, қуш эмас, ит эмас, мушук!.. «Мушукни пайғамбар сийлаганми-сийпаган» деганлари рост шекилли, ўзини туядек қудратли, қушдек енгил, итдек зийрак, устига устак, мушукдек абжир сезди. Кўзлари жуфт шамчироқдек зимистон ғорни ёритиб турганини айтмайсизми! Тўғри, жуссаси баттар кичрайган. Бироқ унга нераги жуссами ё Ватан?.. Ғор ичида пилдираганча югура кетди. Туя учун — нимчорак ўркачлик, туяқуш учун — ярим кунлик, ит учун — бир кунлик йўлда уч кеча-кундуз пилдиради. Ниҳоят, кўз олдида... ажиб бир фусункор кенглик жамол кўрсатди. Қадрдон кенглик! Киндик қони томган бепоён ва кафтдек ясси дашт!..

Лекин... нима бу?! Она юрти — ота маконини ит босиб кетибди-ку! Мунча тури кўп-эй бу итларнинг! Тозилар, лайчалар, кўппаклар, қанжиқлар!.. Нима қилсин? Қадрдон гўшага кўкда учиб борсинми ё ер тешиб борсинми? Шунча машаққатлар ниҳоясида ...шундоққина кўзига кўриниб турган анови қадим ва азиз воҳага... йўқ, тикка юриб бора-веради! Чумчуқдан қўрққан тариқ экмаганидек, итдан қўрққан мушук... ўз манзилига ҳеч қачон етолмайди. Таваккал деб, итларга қарши юрди.

Нечоғли мард бўлмасин, итга қарши юрган мушукнинг ҳолига вой! Бу кўппакларга бас келиб бўлармиди? Оқ итлар, қора итлар, аслзода итлар, қаровчими-қароқчи итлар!.. Аслини олганда, бари бир итлар! Ҳаттоки ўзининг ярмисича келмайдиган миттигина лайчалар ҳам юмма талайман деб тиш қайраб туришибди-я азаматлар!

У итлар галаси орасидан мисли кўрилмаган бир абжирлик билан баайни ўқдек тешиб ўтди. Ягона чора шу эди-да! Ўтишга ўтди. Бироқ атайлаб йўлини пойлаб туришган чамаси, бу ит деганларинг ёппасига ортидан қувишга тушса бўладими! Итга қон қанчалик ширин бўлса, мушукка жон ҳам шунчалик ширин. Йўқ, қондан ҳам ширинроқ. Оёғини қўлига олиб, жон-жаҳди билан югура кетди. Чунонам югурдики, кўз очиб юмгунча эгасининг улдираб-нурай бошлаган бошпанасига етиб келди. Абжирлик билан бир сакрашда унинг пасталкина томига чиқиб олди. Лекин чор тарафдан эшитилаётган акиллашлар, чийиллашлар, улишлар, вовуллашлар қулоғини қоматга келтирди. Наҳотки у жон олиб, жон бериб, ўз маконига базўр етиб келса-ю, манови итларнинг қўлида тўнғиз қавмида ўлиб кетаверса?! Наҳотки у азбаройи итларга ем бўлиш учун неча-неча йиллардан бери юртга интилиб, минг бир қиёфага кириб яшаган бўлса! Ана, томга ҳам чиқишяпти-ку, бу лайчалар. Тўрт тарафдан бостириб келишяпти-ку, бу кўппаклар! Барибир ўларканман, сенларнинг сўйлоқ тишларинг остида ғажилиб ўлгунча, ўзимни томдан ташлаганим бўлсин! Шундай дея ўзини ерга отди. Пачоқланиб кетсам керак, деб ўйлаган эди, ё қудратингдан, буни қарангки, қушдек учиб ерга тушди-ю, ҳеч нима кўрмагандек, тўрт оёқда тик туриб қолди! «О-о, яратган эгам, ўзингга шукур! Энди тағин йўл кўрсат, ўзинг мадад бер! Анови қутурган итлардан ўзинг халос қил!..» Тураверай деса, яна устига бостириб келишяпти. Ириллаган итларнинг феълидан қўрққулик. Таваккал деб ўзини уйнинг ёпиқ эшигига урди. Жон ҳалпида остонани тимдалади. Енгоқдеккина тешик очилар-очилмас ўзини эшик ичкарисида кўрди. «Воажаб, мушук ҳам шундай кичкина тешикка сиғарканда, а?.. Ие, буниси ғалати бўлди-ю! Энди бир ками — сичқонга айланиш қолувди! Бу қандай кўргилик бўлди сира?! Энди бир умр манови уй теграсида итлар вовулласа-ю, у ...она юртида, э, юрти қаёрда, бўталоқлик чоғлари атиги уч кунгина базўр сиғиб яшаган манови каталакдек ҳужрада... кўрсичқон бўлиб кун кўрса! Бу не қисмат? Бу не хўрлик?!

Йўқ! Етар! Энди шу юрт тупроғига ўз ихтиёри билан тириклайин кўмилиб ўлади. Ё манови девор тагини тешиб ўтиб, анови санқи итларнинг шундоққина кўз олдида бўзтўрғайдек пир этиб бепоён даштдан ҳам бепоёнроқ осмонга учади-кетади. Ҳа, шундай қилади! Икки оёғида туриб, «кўк»ка «бўй» чўзди: «Ўзинг йўл кўрсат, ўзинг мадад бер, яратган эгам! Менга темирни ҳам кемира оладиган мустаҳкам ва ўткир тиш ато эт, токи!..»

У «карами кенг эгаси» ато этган ўткир тишни қирқ кеча-ю қирқ кундуз бетўхтов ишга солди: кавлайверди-кавлайверди. Ана ўшанда илк бор оддийгина, жўнгина бир гапнинг чиндан ростлигига имон келтирди. «Осмон йироқ, ер қаттиқ». Устига устак, совуқлигини айтмайсизми! Муза, муз! Темирни ҳам кемирса бўлар, лекин бу совуққа ортиқ тоқат қилиб бўлмайди. Бундай игна билан қудуқ қазишга наинки сичқон, туянинг ҳам бардоши етмас! Устига устак, эрта бир кун музлар эришга тушса борми, ини уёқда турсин, бутун уйни сел босиши ҳеч гап эмас.

Ярим йўлда иккиланиб тўхтаб қолди. Нима қилсин? Тағин муз кемираверсинми ва ё... унгурнинг буёғини маҳкам тамбалаб, ортга қайтсинда, иссиққина уйда жон сақласинми? Тузукроқ кавлаштирса, балки уйдан дон ҳам топилиб қолар? Сирасини айтганда, ҳай, ана, бўзтўрғаймибулбул бўлиб осмонга учди дейлик, бироқ осмонда нима бор унга? Ер устига сиғмаган, осмонга сиғармиди! Торгина кавакда жон сақласа ҳам, ҳар қалай, ўз тупроғида яшаб турибди-ку, ахир. Тупроққа беланиб, тупроққа кўмилиб кетса ҳам, тупроқдан ташқарида юрибди-ку, ахир! Яшай олганича яшамайдими!..

Ҳа, у яшади. Холисанлилло айтиш керакки, жудаям ёмон яшамади. Аввало кўпайишга зўр берди. Шунақанги ўзидан кўпайдики, ҳай-ҳай, кўз тегмасин, манови чор девор остидаги ковакларга дон тугул сичқон ҳам сиғмай кетди. Лекин бир яхшининг бир ёмони албатта бўларкан. Назарида, тобора майдалашиб бораётгандек. Назарида, кўрсичқон бўлиб кўрган куни ҳам ортиқчалик қилиб қолаётгандек. Э—э, бу сичқонбаччаларнинг шумлиги, суқлиги, ков-ковлиги, беорлиги, худбинлиги!.. Ўз тумшуғидан нарироқни кўролмаслиги! Киши бошига биттадан ин қуриб, худо берди деб атроф-жавонидаги тишга илингулик неки бор, ташмалайверди- ташмалайверди. Ўша санқи итлар мушукка айланиб, бирин-кетин уйга бостириб киришганми, қайдам, мушукбаччалар ҳам тобора кўпайишаверди. Буниси етмагандек, Бароқвой сичқонбаччалардан биттасини тутиб ея бошласа, бошқалари ўз инлари олдида бу ҳолга суюна-суюна чийиллайверди-чийиллайверди. Билишмайдики, эрта-индин ўзларигаям навбат келади — тегирмоннинг навбати! Мана, ҳозир ҳам, манови аблаҳ Бароқвой уни осмонга отиб ўйнаяпти-ю, тўрт тарафидан эшитилаётган чийиллашлар қулоқларини тешиб юборгудек бўляпти, худо ҳаққи! Қани энди ўзига одамлардек бийрон-бийрон гапира оладиган бир тил-забон битиб қолса-ю, баралла ҳайқирса: «Майдакашлик ҳам эви билан-да, ҳой, ўз ҳолини билмаган каллаварамлар! Бу қанақа гап, ахир! Шу кетишда бир-бирларингни кемиришга ўтасанлар шекилли, сен нокаслар! Худбинликнинг ҳам чегараси бордир-ку сира?! Ахир, мен манови мушукнинг жиғилдонини тақа-тақ беркитиб ташлаёлмайманку! Эрта бир кун сенлар ҳам тариқдек тирқирайсанлар-ку!.. «Шундай дея қутурган туядек наъра тортса. Начора, «сичқоннинг тириги — туянинг ўлиги» деганларидек, сичқоннинг чийиллаши қаёқда-ю, туянинг наъраси қаёқда! Наҳотки у манови Бароқвойнинг қонли панжаларида чийиллай-чийиллай ўлиб кетаверса?! Бароқвой бўлса, уни паққос тушириб, сўнг қачонлардир ўзи бўталоқлигининг уч кунини ўтказган иссиққина танчанинг ёнида мулойимгина бўлиб тамшаниб ётса. Йўқ, у ўлса ўладики, манови очкўзнинг жиғилдонига тушса тушадики, барибир бу тупроқни ташлаб кетмайди. Тобора майдалашса майдалашадики, шу бепоён даштнинг чинакам эгаси бўлиб яшайверади. Майли, энди қумурсқага айлансин. Чумолидек тимирскилансин. Керак бўлса, майли, мингоёқдек мингта оёғи билан шу она юрт, ота маконга маҳкам тармашиб олсин... (Эҳ-ҳе, ўйлаб қаралса, бу дунёда тирикликнинг яна минг бир шамойили бор! Яшаш имкони чексиз!) Барибир, энди у Ватанни тарк этмайди ва ё ном-нишонсиз йўқ бўлиб кетмайди. Наинки, Бароқвойнинг қорни, эрта бир кун тошни ҳам тешиб чиқади!..

Тўғри, яшаш имкони чексиз, бироқ... Майдалашишнинг чегараси бордир, ахир! Нега у минг сўмлик пулми-минг йиллик қоядек тобора майдаланиб-уваланиб кетяпти?! Наҳотки сотмасдан-сотилмасдан яшашнинг оқибати шу қадар аянчли бўлса?! Наҳоки у энди ҳеч қачон йириклашиб, аслига қайтолмаса?! Мушуксичқон ўйиними-ҳаёт-момот кураши кетаётган шу ҳал қилувчи лаҳзаларда кошки қисмати лоақал минг йилда бир карра эврилса-ю, у ўзлигига, ўз аслига қайтса! Тағин ўша эмин эркин, вазмин-хотиржам, бахтига ёр нортуяга айланиб қолса! Қайтар дунё бу ахир! Наҳотки ўз маконига ит қайтса, қуш қайтса, фақат у қайтолмаса?! Ўзинг айт парвардигорим, не ёзуғим учун бу жазо?! Нечун менга бундай қисматни раво кўрдинг. Сенга шунча ишондим. Ҳа, ўша бадавийдан ҳам кўпроқ топиндим. Кўрсатган кунингга шукр қилиб, ҳамма шўришларга чидадим. Ўлар ҳолга келсам-да, асло зорланмадим. Лекин сен бераҳм!.. Наҳот сен ҳам анови номард ўтинчига ўхшаб ўз йўлдошини сотишдан ва ё манови ит-мушукларга ўхшаб бегуноҳ жонларни азоблашдан завқ олсанг?! Агар бор бўлсанг, жавоб бер тангрим!..

«Тўйдирганнинг қорнига теп» эканда-а? Сенга ризқ-рўз бердим. Жами эзгу тилакларингни ижобат қилдим. Бир умр сўқирни етаклагандек етаклаб юриб, йўл кўрсатдим. Шунда ҳам адашиб-улоққанинг, Одамларга ўхшаб яшай олмаганинг учун тағин мен айбдорманми?! Начора, ўз йўлингни ўзинг топиб яша энди! Майли, бунинг учун сўнгги тилагинг бўлса, айтиб қол!»

СЎНГГИ ТИЛАГИМ... сўнгги тилагим... Сотмайдиган яхши бир йўлдошу, анови сичқонбаччаларга тавфиқ бер!.. Ё раббим!..

(Боши ўтган сонда).

ДАСТА ИШ ЎРГАНИШГА БОРАДИ

Самарқанд вилоят Каттақўрғон ноҳиясидаги Ленин номли жамоа хўжалигининг «Чаман» ашула ва рақс халқ дастасининг иштирокчилари Тошкентга бурунгидек гастролга эмас, балки иш ўрганишга келишди.

Ўзбекистон ССЖ Телевидение ва радиоэшиттириш давлат қўмитасининг бадиий жамоалар дирекцияси ҳаваскор артистларни ўз оталиғига олди. Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист бастакор К. Комилов раҳбарлигидаги санъат ходимлари, мусиқашунослар ва муҳаррирлар гуруҳи уларни Тошкентга таклиф қилган эди.

— Бизнинг жамоамизга халқ санъати ташаббускорлари йиғилган, — дейди даста раҳбари Тўрақул Равшанов. — Уч ой муқаддам бўлиб ўтган бадиий кўрикдан кейин ўндан зиёд қўшиқ ва куйлар радио учун ёзиб олинган эди. Бу гал биз ойнаи жаҳон орқали чиқиш учун «имтиҳон топширамиз».

Етти йил муқаддам ташкил этилган бадиий жамоани Зарафшон водийсидагилар яхши билишади. У ўз концертлари билан бутун вилоятни кезиб чиққан. Болтиқбўйи жумҳуриятлари, Кавказ, Вьетнам ва Шри Ланкадагилар ҳам дастанинг санъати билан таниш.

(ЎзТАГ).

ТАЖРИБА АЛМАШДИЛАР

Андижон ва Ўш вилоятлари шифокорлари санитария маорифи ишлари юзасидан мунтазам равишда ахборот ва тўпланган тажриба билан ўртоқлашиб туриш тўғрисида келишиб олдилар. Ўш санитария маорифи уйи шифокорлари делегацияси Андижонга келганида бундай келишувга эришилди.

Қирғизистонлик шифокорлар «Саломатлик» вилоят марказининг иши билан танишдилар. Меҳнат жамоаларида, турар жойларда санитария маорифи ишлари борасида тўпланган тажриба алмашилди. Андижонликлар Ўшдан келган шифокорларга ўзбек тилидаги плакатлар, китобчалар, санитария маорифи масалаларига бағишланган бошқа тиббий китобларни бердилар.

«САЛОМАТЛИК ШАҲАРЧАСИ»

Янгиқўрғон ноҳиясидаги Ульянов номли давлат хўжалиги раҳбарлари ўз янги маъмурий биноларини шифокорларга бердилар. Бу ерда оналар ва болалар учун кундузги стационар очилди.

— Ҳозирча бизга эски бино ҳам яраб турибди, — дейди давлат хўжалиги директори Т. Неъматов. — Ҳозир энг муҳими одамларни зарур нарсалар билан таъминлашдир. Янги табобат муассасаларимизни жиҳозлашда вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси ёрдам беришидан умидвормиз.

Кундузги стационар бу хўжаликда барпо этилган «Саломатлик шаҳарчаси»ни тўлдирди. Беш гектар майдондаги боғда жойлашган комплексда 100 ўринли касалхона, 25 ўринли туғруқхона, дорихона, шунингдек, новвойхона, ошхона, сартарошхона ва кутубхона бор.

Воқеалар, фактлар, фожиалар...

Жумҳурият Ички ишлар вазирлигининг матбуот маркази хабар қилади

5 октябрь куни соат бешлардан ўтганда Термиз шаҳрида яна граната портлади. (Бу иккинчи такрорланиши). Маълум бўлишича, шаҳар марказий қозонхонасига қарашли автомашина ҳайдовчиси 37 ёшли В. Владимир ичиб олиб кайф устида жанговар гранатани Киров кўчасидаги ўз ҳовлисида «синовдан» ўтказган экан. Владимирни «жин» ҳам урмади, лекин 50 ёшли қўшниси С. Инсакова граната парчаларидан жароҳатланиб, касалхонага тушиб қолди...

* * *

Эрталабки тадбиркорлик ва ўзини йўқотиб қўймаслик Самарқанд вилоятининг Ургут ноҳиясида яшовчи Ҳ. Салимга қўл келди. Соат тўққизларда пичоқ ва қирқма милтиқ билан қуролланган номаълум уч киши уйига бостириб кириб, унга «ё жон, ё ўн минг сўм» деб талаб қўйишди. Ҳ. Салим уларнинг талабини бажариш баҳонасида қўшни хонага кириб, телефон орқали воқеадан милиция бўлимидагиларни хабардор этди.

Енгил топиладиган пулни бўлиш иштиёқида ширин орзуларга берилганларнинг хаёлини тезда етиб келган милиция ходимлари бўлиб юборишди. Бухоро вилоятининг Свердлов ноҳиясидан келган уч нафар ёш йигитнинг шахси аниқланди. «Партсъезд» жамоа хўжалиги аъзоси 24 ёшли Х. Комил, «Зарафшон» ширкати ҳайдовчиси 23 ёшли Қ. Раҳим, давлат банки ноҳия бўлими ҳайдовчиси 25 ёшли А. Наримонлар ёнидан 20 грамм наша, милтиқ, 7 дона ўқ ва ханжар топилди...

* * *

Тўрақўрғон ноҳиясидаги Оқтош посёлкасининг Дўстлик кўчаси бўйлаб бораётган «УАЗ—452» маркали «54—00 НАД» номерли автомашина ҳайдовчиси Р. Солибоев йўлда турган мотоциклчи қўлидаги алламбало нарсани ўзига қаратганини зўрға англади. Гумбурлаган овоз эшитилиб, машинанинг пешойнаси чил-чил сингач, ҳайдовчи машинани тўхтатди. Икки номаълум йигит тўппонча ўқталиб, машина кабинасида ўтирган Ленин номли давлат хўжалиги кассири Н. Комилов қўлидан 28 минг сўм пул солинган халтачани тортиб олди. Улар нарироқда турган «Ява» мотоциклига миниб, кўздан ғойиб бўлишди...

Бу воқеа 8 октябрь куни тушга яқин содир этилди. Эртасига 9 октябрь куни тушда «Тошкабель» заводи ҳудудида «Радуга» ширкати кассирлари ҳам қуролли босқинчилар ҳужумига дуч келишди. Завод кассасидан 120 минг сўмлик маошни олиб, чамаси юз метр наридаги ширкат биносига бораётган кассир аёлларни буталардан ҳосил бўлган жонли тўсиқ ўртасидаги йўлакдан чиқиб берилган кучли зарба ерга йиқитди. Бироқ аёллар қароқчиларга қаттиқ қаршилик кўрсатишди. Буни кутмаган босқинчилардан бири ёнидан наган чиқариб, уч марта ўқ узди. Биттаси пул солинган сумкага, иккитаси эса аёллардан бирига тегди. Шовқин-суронни эшитган завод ишчилари уларни таъқиб қилишди. Ҳаракат зое кетмади. Заводнинг ҳарбийлашган соқчилик бўлинмаси ходимлари жиноятчилардан бири Анҳор яқинидаги маймунжонлар тагида ётганини аниқлаб, уни қуролсизлантиришди. Ўғирланган пулнинг кўп қисми қайтарилди. Талончилардан бири Тошкент вилояти Тошкент ноҳиясида яшовчи 25 ёшли Э. Исоқовнинг уйи тинтув қилинганда, икки дона ўқ, наркотик моддалар топилди. Шеригини ушлаш чоралари кўрилмоқда.

ҚИДИРУВ ЭЪЛОН ҚИЛИНДИ

Жумҳурият ички ишлар идоралари томонидан Тошкент вилояти Бекобод ноҳияси Ойбек номли давлат хўжалиги 4-бўлимида яшовчи Таво Султонов қидирилмоқда. У 1990 йил 9 июнь куни уйидан чиқиб кетиб, дом-дараксиз йўқолган.

Белгилари: бўйи 175—180 см, юзлари думалоқ ва корачадан келган, қошлари қалин ва қора. Улуғ Ватан уруши ветерани.

Уст—боши: оёғида кирза этик, устида қора костюм-шим, бошида дўпписи ҳамда ёнида ҳарбий билети бўлган.

Фуқаролардан бедарак йўқолган Т. Султонов шахсига оид маълумотлар бўлса, ўзларига яқин бўлган милиция бўлимларига «02» рақамли телефон орқали билдиришларини сўраймиз.

Ғ. БОЛТАБОЕВ,
милиция капитани.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

МЕЗБОНЛАР МАҲОРАТИ

Бухороча миллий кураш Ўзбекистон XXI Спартакиадаси ўйинларига киритилганлигидан хабарингиз бор. Яқинда Нукусда — янги қурилган спорт саройида жумҳурият полвонларининг биринчилиги бўлиб ўтди. Мусобақа мезбонлари 315 очко жамғарган ҳолда биринчи ўринни эгаллашди. Хоразмлик ва сурхондарёлик полвонларга иккинчи, учинчи ўринлар насиб этди.

Мухтор жумҳурият вакиллари 10 та вазннинг 5 тасида ғалаба қозонишди. Мусобақанинг энг ёш вакили Нукусдаги 16-ҳунар-техника билим юртининг ўқувчиси Оловуддин Шарофатдинов 55 килограмм вазнлилар орасида ғолиб чиққач, командадошлари К. Сержонов (60), М. Бобоназаров (65), ака-ука Сансизбой ва Азамат Юсуповлар (70, 75 кг) ҳам биринчиликни қўлга киритдилар.

Ҳар бир кишининг кўнгил қўйган касби, севимли машғулоти бўлади. Сансизбой ва Азамат Юсуповларнинг асли касби деҳқончилик. Улар Нукус ноҳиясида истиқомат қилишади. Кураш ака-укаларнинг севимли машғулоти. Оға-инилар яқинда қишлоқ болаларига ажойиб совға тайёрлашди. Ўзларига ажратилган қўшимча томорқа ернинг бир қисмини болалар ва ўсмирлар соғломлаштириш майдончасига айлантиришди.

Ўз-ўзидан савол туғилади. Ҳар доим жадвалнинг охирги ўринларини «ўзиники» қилиб олган қорақалпоғистонликлар қандай қилиб биринчиликни қўлга киритдилар? Ёки ҳакамлар ён босдилармикин?

Кураш бўйича Қорақалпоғистон командасига жумҳурият тоифасидаги ҳакам, собиқ курашчи Есинмурод Ўтаниёзов бош тренер қилиб тайинланганидан кейин ишлар ривожланиб кетди. Есинмурод ака ишни ёш ўсмирлардан бошлаб хато қилмаган экан, 55 килограмм вазн тоифасида ғолиб Оловуддин Шарофатдинов катта гиламда биринчи бор кураш тушди. Шунга қарамай, ёш полвон ўзини йўқотиб қўймади. Тўртта рақибини доғда қолдириб, командадошлари орасида биринчи бўлиб шоҳсупанинг энг баланд поғонасига кўтарилди.

Қорақалпоғистонликлар ғалабасида ойнаи жаҳоннинг ҳиссаси катта. Мухтор жумҳурият ойнаи жаҳони халқ орасидан бир неча йилдан буён қобилиятли ёш полвонларни танлаб олиш мақсадида телеконкурс ўтказиб келяпти. Бундай хайрли ишни Ўзбекистон ойнаи жаҳони ҳам уюштирса яхши бўларди.

Энг яхши техникаси учун соврини ҳам майдон эгаларида қолди. Бу соврин Сансизбой Юсуповга топширилди. Кўп йиллардан бери фахрли ўринларни эгаллаб келган Бухоро ва Қашқадарё вилояти командалари бу гал анча бўш қатнашдилар. Бухоролик полвонлар ҳатто оддийгина кийим масаласини ҳам ҳал этишолмаяптилар. Жиззах вилояти командаси эса мусобақа кечикиб келди. Ахир Спартакиаданинг қачон ва қаерда ўтказилиши йил бошидан буён ўйинлар жадвалига киритилган эди-ку?..

Ғолиблар аниқланди. Лекин бизни бир савол қийнайди. Жумҳуриятимиздан ҳар биринчиликда шунча иқтидорли полвонлар етишиб чиқаяпти. Шундай экан, нега биз ўз миллий полвонларимизни Иттифоқ мусобақаларида деярли кўрмаймиз.

Жумҳуриятимиз аҳолисининг кўпчилиги қишлоқларда яшайди. Оила, рўзғор ташвишларига бас келиш учун кўпроқ ишлаб, камроқ дам олишга тўғри келмоқда. Уйида тинчи бўлмаган полвон майдонга тушармиди? Кураш тушиб, элу юрт кезай деса... Хуллас, полвонларга моддий ёрдам зарур. Токи улар хотиржам кураша олсин. Йўқса, курашимизнинг аҳволи оғирлашса оғирлашадики, енгиллашмайди...

Мирза АБДУЛЛА.
«Ёш ленинчи» мухбири.

ТВ

27 ОКТЯБРЬ, — ШАНБА

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув.

9.00 «Доктор Жекил ва жаноб Хайднинг ўтмишлари». Бадиий фильм («Мосфильм»). 10.30 «Оналар мактаби». 11.00 Э. Воҳидов. «Руҳлар исёни». Адабий театр. 11.55 «Давра суҳбати». Жамиятшуносларнинг Бутуниттифоқ кенгаши иштирокчилари — студиямизда. 12.35 «Чорраҳа».

Тижорат кўрсатувлари.

13.35 «Шўртоннинг ўйинчи баҳори»(такрор.). 13.45 «Диққат, ёнғин!».

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби. 18.05 «Қуённинг кўзёшлари». Мультфильм. 18.15 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар». 19.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз». 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 «Дил тароналари». Мусиқий кўрсатув. 20.15 Оқшом эртаклари. 20.30 «Ҳафтанома». 21.30 Москва. «Вақт». 22.00 Ш. Бошбеков. «Темир хотин». Фарғона вилояти ўзбек Давлат мусиқий театрининг спектакли. 24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Савту калом». Адабий-мусиқий кўрсатув. 9.55 Бизнинг хазинамиздан. Р. Брэдбери. «Хаюлло». Телевизион спектакль. 11.00 Кинопрограмма. 12.30 «Гаюровлар оилавий иши». Бадиий фильм. 1-серия (рус тилида).

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби. 18.05 Болаларга мусиқа ҳақида. 18.45 «Фаррух ва Зумрад». Мультфильм. 19.00 «Янгиликлар». 19.20 «Шифо». Тележурнал. 20.00 «Хивача ажрим». Фильм-концерт. 20.30 «Ахбор». 20.50 «Забони мо —жаҳони мо». 21.30 Москва. «Вақт». 22.00 «Ворисони «Шашмақом». Конкурс программаси. Хўжанд ноҳияси. 23.00 «Гаюровлар оилавий иши». Бадиий фильм 1-серия (рус тилида).

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 «Онам, дадам ва мен». 9.35 Мультфильмлар: «Сирли сайёра», «Полиздаги водопровод». 10.00 «Бурда моден» таклиф этади... 10.30 «Йил фасллари». Октябрь. 11.30 «Партнёр». Тижорат хабарномаси. 12.00 Режиссёр Б. Кимёгаров фильмлари. «Рустам ва Суҳроб». «Тожикфильм»). 13.35 «Ер—она масканимиз». Фотоконкурс. 13.40 Япониянинг анъанавий камер мусиқаси. 14.30 «Мўъжизасиз мўъжизалар». 15.30 «Сеҳргарнинг намойиши». 16.10 «Ким аслида ким?». «Сиёсий мулоқотлар» туркумидан. 17.40 Останкино концерт студиясида америкалик актриса Жейн Фонда билан учрашув. 19.10 «Халқаро панорама». 19.55 Томошабинларнинг талабларига биноан «Маррадан ўтиш учун». Телевизион бадиий фильм («Лентелефильм»). 1-серия. 21.30 «Вақт». 22.00 ССЖИ ҳукуматида. 22.10 Россиянинг парламент хабарномаси. 22.25 «Маррадан ўтиш учун». Телевизион бадиий фильм. 2-серия. 23.55 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида. 00.10 «Валерий Леонтьев. «Сен билан бирга кетай». 01.20 «ТСН». 01.35 «Супермодель-90» шоу программаси.

● МТ II

8.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари. 8.45 «Ажойиб кун». Мультфильм. 9.00 Рус тили. 9.30 «Африкадаги совет аёллари». Телевизион ҳужжатли фильм. 10.00 В. Моцарт. Скрипка ва оркестр учун ля мажор концерти. 10.30 «Агар сиз...». 11.15 Волейбол. Жаҳон чемпионати. Эркаклар. Бразилиядан кўрсатилади. 12.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 20.00 «Вақт» (сурдо таржимаси билан). 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Машанинг эртаклари». 20.45 Хоккей. ССЖИ чемпионати. «Динамо» (Москва) — «Динамо» (Рига). 2 ва 3-даврлар. 22.15 ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида.

* * *

23.45 «Қариялар иши». В. Шукшиннинг ҳикоялари асосида телеспектакль.

Тунги сеанс

00.50 «Бошидан охиригача». Телевизион бадиий фильм (А. Довженко номли киностудия).

Муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

«Ёш ленинчи»
«Молодой ленинец» орган ЦК ЛКСМ Узбекистана
Издаётся на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32-УЙ.

ТЕЛЕФОНЛАР:
ҚАБУЛХОНА — 32-56-58
ХАТЛАР БЎЛИМИ — 32-54-65.
ИНДЕКС: 64607.
513500 НУСХАДА ЧОП ЭТИЛАДИ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Д. — 28603.